

LIVRABIL

„PLAN STRATEGIC INSTITUȚIONAL AL UAT COMUNA CRIȘAN PENTRU PERIOADA 2023-2025”

PROIECTUL „OPTIMIZAREA PROCESELOR DE LUCRU PENTRU SIMPLIFICAREA PROCEDURILOR ADMINISTRATIVE ȘI REDUCEREA BIROCRAȚIEI LA NIVELUL COMUNEI CRIȘAN, JUD.TULCEA”

Cod MySMIS 154353/ Cod SIPOCA 1164

Proiect cofinanțat din Fondul Social European (FSE) prin *Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014 - 2020*

Cod apel: POCA 972/2/1 (CP16/2021 „Fundamentarea deciziilor, planificare strategică și măsuri de simplificare pentru cetățeni la nivelul administrației publice locale din regiunile mai puțin dezvoltate”)

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente

Operațiunea: Introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiari în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice (SCAP).

Beneficiar: Unitatea Administrativ Teritorială Crișan, județul Tulcea

Proiectul

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

**„OPTIMIZAREA PROCESELOR DE LUCRU PENTRU SIMPLIFICAREA
PROCEDURILOR ADMINISTRATIVE ȘI REDUCEREA BIROCRAȚIEI LA
NIVELUL COMUNEI CRIȘAN, JUD.TULCEA”**

Cod MySMIS 154353/ Cod SIPOCA 1164

UAT COMUNA CRIȘAN, JUDEȚUL TULCEA

**PLAN STRATEGIC INSTITUȚIONAL AL
UAT COMUNA CRIȘAN
PENTRU PERIOADA 2023-2025**

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

CUPRINS

I. Introducere.....	7
Fundament	7
Metodologie	8
Rezumat executiv.....	11
A: COMPONENTA DE MANAGEMENT (CM).....	12
1. Profilul instituțional.....	12
2. Mandat, viziune și valori comune	21
3. Analiza mediului intern și extern	22
4. Obiective strategice	30
B: COMPONENTA DE BUGET (CB)/ PROGRAMARE BUGETARĂ (CPB)	31
1) Programe bugetare.....	31
Obiectivul Strategic 1: Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite	31
Programul 1.1: Economie locală competitivă și sustenabilă.....	34
Programul 1.2: Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile	36
Obiectivul Strategic 2: Creșterea capacității administrative	40
Programul 2.1: Management (de suport) organizațional.....	41
Obiectivul Strategic 3: Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit	45
Programul 3.1: Protejarea mediului și resurselor naturale	46
2) Programe și măsuri conexe, indicatori de realizare imediată (outputs).....	51
Obiectiv strategic 1: Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite	51
Obiectiv strategic 2: Creșterea capacității administrative	57
Obiectiv strategic 3: Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit	61
3) Bugetul anual al programelor și estimărilor pentru următorii 3 ani (regula 1+ 3 ani) (mii LEI) aferente Planului Strategic Instituțional al Primăriei Comunei Crișan pentru perioada 2023-2025	65
C: COMPONENTA DE IMPLEMENTARE (MONITORIZARE ȘI RAPORTARE)	66

1) Planul anual de lucru (PAL).....	66
2) Monitorizarea performanței (raportarea) și evaluarea PSI.....	66
Anexa 1. Analiza mediului extern (PESTLE)	68
Anexa 2. Planul Strategic Instituțional al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023-2025 (tabel sintetic).....	74

LISTĂ DE ACRONIME

ADI	Asociație de Dezvoltare Intercomunitară
BVC	Buget de Venituri și Cheltuieli
CAF	Common Assesment Framework (cadrul de auto-evaluare a modului de funcționare a instituțiilor din administrația publică)
CB	Componenta de Buget
CE	Comisia Europeană
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CFM	Cadrul Financiar Multianual
CMON	Comisia de Monitorizare
CSNR	Cadrul Strategic Național de Referință
CVR	Conform Valoare de Referință
DJS	Direcția Județeană de Statistică
FEN	Fonduri europene nerambursabile
FRDS	Fondul Român de Dezvoltare Socială
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu efect de seră
HCL	Hotărâre a Consiliului Local
HG	Hotărâre de Guvern
IDUL	Indicele Dezvoltării Umane Locale
ITI	Investiție Teritorială Integrată
NGEU	NextGenerationEU
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
OP	Obiective de Politică (ale UE)
OS	Obiectiv Strategic
OUG	Ordonanță de Urgență de Guvern
PAL	Plan Anual de Lucru
PALG	Planul Anual de Lucru al Guvernului
PESTLE	Politic, Economic, Social, Tehnologic, Legislativ și de Mediu (Environment)
PNI	Programul Național de Investiții
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă
POR	Programul Operațional Regional
PSI	Plan Strategic Instituțional
SCAP	Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice
SCIM	Sistem Intern de Control Managerial
SGG	Secretariatul General al Guvernului
SIPOCA	Sistemul informatic al POCA
SL	Subgrupuri de Lucru
SMIS	Sistemul Unic de Management al Informației (pentru Instrumentele Structurale)

SWOT	Strengths (Puncte Forte), Weaknesses (Puncte slabe), Opportunities (Oportunități) și Threats (Amenințări/Vulnerabilități/Constrângeri)
TIC	Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
UAT	Unitate Administrativ - Teritorială
UE	Uniunea Europeană

I. INTRODUCERE

Fundament

Subiectul modernizării administrației publice și al îmbunătățirii intervențiilor statului în societate, reprezintă o temă centrală a preocupărilor decidenților publici din România, generată în bună parte de existența deficiențelor structurale în funcționarea administrației publice semnalate inclusiv în cadrul recomandărilor specifice de țară formulate de Comisia Europeană pentru anii 2013 și 2014 și a căror remediere constituie obiectiv prioritar al *Strategiei pentru Consolidarea Administrației Publice (SCAP) pentru perioada 2014-2020*¹.

Punerea în practică a priorității tematice „Consolidarea unei capacități administrative eficiente”, stabilită în Cadrul Strategic Național de Referință (CSNR) este susținută fundamental de Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA). Dezvoltarea capacității administrative se referă la un set de schimbări structurale și de proces care permit guvernelor să îmbunătățească formularea și implementarea programelor în vederea obținerii de rezultate sporite.

Necesitatea de a investi în capacitatea instituțională a constituit una din principalele provocări ale perioadei de programare 2014-2020 și continuă să se mențină și pentru noul exercițiu financiar 2021-2027.

În acest context, Guvernul României a identificat următoarele arii prioritare în care intervențiile POCA sunt necesare și pot avea cea mai mare valoare adăugată:

- ❖ Axa prioritară 1 - *Administrație publică și sistem judiciar eficiente;*
- ❖ Axa prioritară 2 - *Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente;*
- ❖ Axa prioritară 3 - *Asistență tehnică.*

Obiectivul general al POCA este de a contribui la crearea unei administrații publice mai eficiente și mai eficace în beneficiul socio-economic al societății românești.

În implementarea SCAP 2014-2020, un accent deosebit este deopotrivă pus pe **creșterea capacității autorităților locale de a prioritiza propriile politici publice locale și de a-și consolida sistemul de planificare strategică**, pentru creșterea gradului de predictibilitate a procesului decizional de la nivelul administrației publice locale.

Din această perspectivă, un demers vizat de *Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice* se referă la introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiari.

¹SCAP 2014-2020 este elaborată în contextul procesului de programare a fondurilor europene aferente perioadei 2014 - 2020 și reprezintă condiționalitate ex-ante, așa cum este prevăzut în Regulamentul UE nr. 1303/2013, precum și în documentul intitulat Poziția Serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea Acordului de Parteneriat și a programelor din România pentru perioada 2014-2020.

În acest context, proiectul „Optimizarea proceselor de lucru pentru simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrăției la nivelul Comunei Crișan, jud. Tulcea”, Cod MySMIS 154353/ Cod SIPOCA 1164 are ca **obiectiv general**, consolidarea capacității instituționale și eficientizarea activității la nivelul UAT Comuna Crișan, Jud. Tulcea prin optimizarea proceselor de lucru în scopul simplificării procedurilor administrative și reducerii birocrăției pentru cetățeni, implementând măsuri din perspectiva *back-office* (adaptarea procedurilor interne de lucru) și *front-office* pentru serviciile publice furnizate cetățenilor.

În acest sens, prin implementarea proiectului, cu scopul asigurării unei administrații publice performante, accesibile și transparente, se dorește elaborarea **Planului Strategic Instituțional (PSI) al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023 - 2025**, proiectul contribuind astfel la susținerea Axei 2 POCA „Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente”, dar totodată, la facilitarea accesării de către instituție a fondurilor europene aferente perioadei de programare 2021-2027², precum și din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Metodologie

Planul Strategic Instituțional (PSI) al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023-2025 este un document de management și de programare bugetară internă pe termen mediu (3 ani), ce asigură o bună aliniere a resurselor și capacităților autorității locale la perioada exercitiului financiar european 2021-2027.

PSI vizează utilizarea eficientă a resurselor financiare, având la bază *obiective, programe, rezultate, indicatori*. Acesta oferă o imagine clară a politicilor, angajamentelor și măsurilor care urmează a fi promovate la nivelul autorității. Primăria Comunei Crișan (denumită, în continuare, Primăria) își asumă, prin *Programul Strategic Instituțional pentru perioada 2023-2025*, trecerea de la un **management de administrare a resurselor** către un **management orientat spre rezultate**.

Elaborarea **Planului Strategic Instituțional al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023-2025** s-a realizat cu ajutorul Grupului de lucru (GL) constituit cu acest scop la nivelul Primăriei și a beneficiat de întregul suport din partea personalului cu atribuții relevante de conducere și execuție din cadrul instituției.

În realizarea acestei activități au fost respectate cerințele caietului de sarcini și ale *Ghidului pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din administrația publică locală* (Ghidul POCA), potrivit cărora au fost organizate două subactivități:

- a) - aplicare chestionare;
- b) - consultare pe bază de ghid de interviu structurat.

² Pentru acele măsuri și proiecte care sunt eligibile în cadrul Programelor Operaționale ale României pentru perioada 2021-2027.

Cele două subactivități au avut drept scop identificarea, în principal, a **viziunii, valorilor și a proiectării ulterioare a obiectivelor strategice.**

Metodologia utilizată în cadrul activității de consultare a personalului Primăriei s-a bazat pe metoda calitativă. Etapa de consultare a personalului a avut drept scop stabilirea principalelor probleme de management și a elementelor care reflectă gradul de coerență funcțională și structurală la nivelul Primăriei în vederea elaborării **PSI 2023-2025.**

Într-o primă etapă, analiza s-a fundamentat pe aplicarea unui **chestionar** conceput pe baza adaptării Modelului CAF 2020³, ce a facilitat **colectarea datelor necesare** pentru completarea *analizei mediului intern și extern* al Primăriei. Ulterior, analiza a fost completată prin **integrarea rezultatelor** obținute în urma consultării personalului cu ajutorul unui **ghid de interviu structurat** cu scopul unei mai bune identificări a misiunii, viziunii, valorilor și proiectării viitoare a obiectivelor strategice ale Primăriei Comunei Crișan. Rafinarea rezultatelor s-a bazat totodată și pe consultarea personalului în contextul derulării programului de formare/instruire derulat în cadrul proiectului „Optimizarea proceselor de lucru pentru simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrăției la nivelul Comunei Crișan, jud. Tulcea”, Cod MySMIS 154353/ Cod SIPOCA 1164.

Pentru stabilirea *Misiunii, Viziunii, Valorilor Comune* și a *Obiectivelor Strategice* a fost asigurată implicarea angajaților Primăriei.

PSI 2023-2025 este articulat printr-o aliniere strategică adecvată cu documentele programatice incidente domeniilor de activitate ale Primăriei Comunei Crișan (documente strategice internaționale, europene, naționale intersectoriale sau limitate la un singur sector, Programul de Guvernare, documente strategice ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, documente strategice ale UAT Județul Tulcea, precum și strategii proprii) și folosește indicatori repartizați pe categorii (de impact, de rezultat și de realizare imediată), măsurabili și care surprind modelul de interdependență sistemică dintre *obiective, programe, măsuri, acțiuni și impact*, prin raportare permanentă la planificarea bugetară, ceea ce permite monitorizarea evoluției bugetelor în raport cu performanța instituțională a Primăriei.

³Ultima versiune rezultată în urma colaborării intensive dintre Corespondenții CAF Naționali din statele membre sprijiniți de Centrul European de Resurse CAF din cadrul Institutului European de Administrație publică din Maastricht.

În procesul de fundamentare și elaborare a **PSI 2023-2025** sunt introduse și respectate o serie de *principii orizontale ale Uniunii Europene* precum *nediscriminarea*⁴ și *dezvoltarea durabilă*⁵ cu scopul asigurării sustenabilității acțiunilor subsumate PSI.

⁴ Art. 10 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că UE trebuie să combată orice discriminare pe motive de sex, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, atunci când definește și pune în aplicare politicile și activitățile proprii.

⁵ Conceptul de „dezvoltare durabilă” se referă la măsuri specifice care vor trebui implementate pentru a crea un echilibru între nevoile economice, sociale și cele din domeniul protecției mediului înconjurător, asigurând prosperitate pentru generațiile actuale și viitoare.

Rezumat executiv

Potrivit metodologiei, **Planul Strategic Instituțional al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023-2025** urmărește o ierarhie logică a elementelor care ghidează activitatea autorității. La vârful piramidei, se regăsesc *viziunea* și *mandatul*, definite astfel încât să reflecte complexitatea atribuțiilor Primăriei și modul în care acestea sunt proiectate pentru intervalul 2023-2025 și cu raportare la perioada exercițiului financiar european, 2021-2027. Din viziune și mandat derivă cele **3 obiective strategice** care guvernează întreaga activitate a **Primăriei Comunei Crișan**, cele **6 rezultate** și **19 măsuri** în total, cu următoarea structură:

Obiectiv strategic 1: Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite, ce se atinge prin:

Programul 1.1. *Economie locală competitivă și sustenabilă*, implementat prin 2 rezultate și 5 măsuri;

Programul 1.2. *Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile*, implementat prin 2 rezultate și 3 măsuri.

Obiectiv strategic 2: Creșterea capacității administrative, ce se atinge prin:

Programul 2.1. *Management (de suport) organizațional*, implementat prin 1 rezultat și 5 măsuri.

Obiectiv strategic 3: Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit, ce se atinge prin:

Programul 3.1. *Protejarea mediului și resurselor naturale*, implementat prin 1 rezultat și 6 măsuri.

A: COMPONENTA DE MANAGEMENT (CM)

1. Profilul instituțional

Comuna Crișan aparține administrativ-teritorial de județul Tulcea, în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est a României. Comuna este formată din trei sate (satul de reședință cu același nume, Caraorman și Mila 23) și este delimitată la nord de teritoriul administrativ al comunei Chilia Veche și al comunei C.A. Rosetti, la sud de teritoriul administrativ al comunei Sf. Gheorghe, la vest de teritoriul administrativ al comunei Murighiol și al comunei Maliuc și la est de teritoriul administrativ al orașului Sulina.

Comuna Crișan este situată în partea de est a județului Tulcea, în arealul Deltei Dunării și este străbătută (pe direcția est-vest) de brațul Sulina al fluviului Dunărea. Avantajele competitive ale localității îi oferă acesteia **reale perspective de dezvoltare**, fiind încadrată în categoria „Centre rurale cu influență locală”⁶.

Cele mai recente **date statistice** ale Institutului Național de Statistică arată că localitatea însumează o **suprafață totală a fondului funciar de 38.501 ha**, din care **doar aproximativ 7% (2.657 ha)** reprezintă **suprafață agricolă** (teren arabil, pășuni, fânețe, vii și pepiniere viticole) și **35.844 ha terenuri neagricole** (păduri și altă vegetație forestieră, ape, bălți, construcții)⁷.

Cât privește **evoluția populației comunei Crișan**, în perioada 2011-2022 aceasta prezintă o **tendință de scădere**. Datele statistice pentru 1 ianuarie 2022 anunțate de Institutul Național de Statistică indică un total de **1.115 persoane**, cu aproape **14% mai mică** față valoarea înregistrată pentru 1 ianuarie 2011 (1.290 locuitori) (Figura nr. 1).

Prin raportare la **structura populației pe grupe de vârstă**, în perioada 2011-2022, datele statistice relevă o **scădere** a populației tinere cu vârstă cuprinsă în intervalul **0-19 ani** cu peste 38%, precum și a populației cu vârstă cuprinsă în intervalul **20-39 ani** cu aproape 30%. Pentru populația cu vârstă cuprinsă în intervalul **40-59 ani** se observă o **creștere** de peste 16%, iar pentru populația cu vârstă cuprinsă în intervalul **60-64 ani, respectiv, cu vârstă de 65 de ani și peste**, se manifestă **valori de plafon** (Figura nr. 2).

⁶ Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, *Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*, iunie 2015, p. 198.

⁷ Conform celor mai recente (2014) date statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică, AGR101B - Suprafața fondului funciar după modul de folosință, pe județe și localități.

Figura nr. 1 Evoluția numărului total al populației comunei Crișan (2011-2022)

Sursa: Institutul Național de Statistică, POP107D - POPULAȚIA DUPĂ DOMICILIU la 1 ianuarie pe grupe de vârstă și vârste, sexe, județe și localități

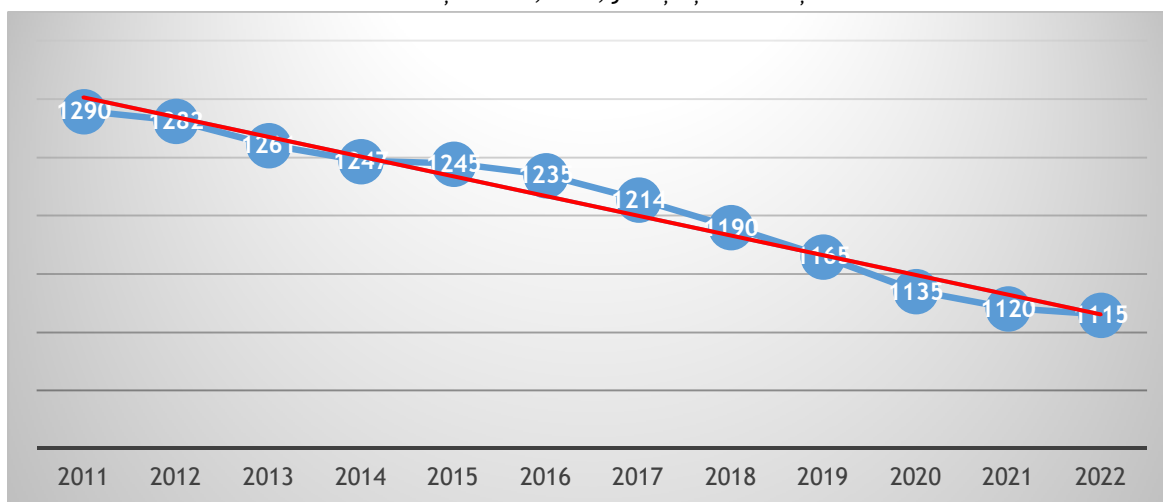
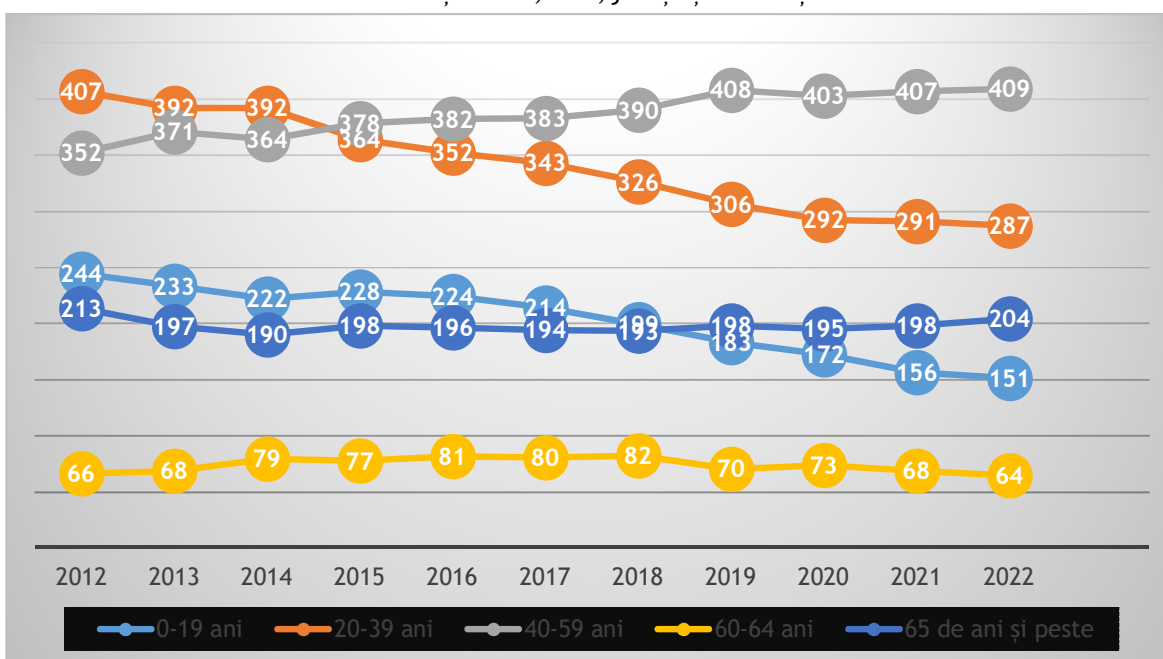

Figura nr. 2 Populația comunei Crișan, pe grupe de vârstă și evoluția ei (2011-2022)

Sursa: Institutul Național de Statistică, POP107D - POPULAȚIA DUPĂ DOMICILIU la 1 ianuarie pe grupe de vârstă și vârste, sexe, județe și localități

Evoluția structurii pe grupe de vârstă pune în evidență un **proces de îmbătrânire demografică**, precum și riscul **scăderii forței active de muncă**. Totuși, în perioada 2019-2022, numărul șomerilor înregistrați prezintă o **tendință de scădere**, media anului 2022

(15 persoane) pentru acest indicator fiind cu 25% mai mică față de media anului 2020 (20 persoane), respectiv 2019 (20 persoane)⁸.

Domeniile cu cea mai mare cifră de afaceri din comuna Crișan sunt: **pescuit și acvacultură în ape dulci** (14,3 milioane lei), **comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun** (7,2 milioane lei), **HORECA** (7,2 milioane lei)⁹.

Raportat la această statistică trebuie remarcat că **succesul economic al comunei se sprijină pe o economie concentrată în jurul a trei piloni principali care însumează 76% din cifra totală de afaceri a comunei (38 milioane lei): 38% sectorul pescuit și acvacultură, 19% sectorul comerț și 19% sectorul HORECA**¹⁰.

În ceea ce privește sectorul agricol, sub-sectorul *cultură mare* nu prezintă potențial de dezvoltare, în special din cauza solului sărăcăcios, terenurile prezentând o fertilitate scăzută din cauza ponderii mari a sărăturilor și nisipurilor sau solurilor aluvionare incomplet dezvoltate. În schimb, sub-sectorul *zootehnie* este favorizat de condițiile locale, creșterea animalelor fiind practică în deosebi pe grinduri¹¹.

Cât privește exploatarea resurselor subsolului, în localitatea componentă Caraorman au fost derulate până în anul 1989, în fază experimentală, activități de exploatarea și valorificare economică a unei resurse minerale solide (nisip cuarțos) utilizată pentru fabricarea sticlei și în metalurgie. În perioada postdecembristă aceste activități au fost sistate.

Dezvoltarea economică a comunei Crișan se sprijină și pe un puternic potențial turistic (turism rural, turism recreațional - sport și navigație, turism pentru pescuit sportiv/recreativ¹²), cultural și investițional de care dispune localitatea. Din perspectiva cadrului natural, pe teritoriul comunei Crișan (>99%) se regăsește Situl Natura 2000 ROSPA0031 Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, în arealul căreia se regăsesc efective importante ale unor specii de păsări protejate¹³.

⁸ Institutul Național de Statistică, SOM101E - Șomeri înregistrați la sfârșitul lunii, pe sexe, județe și localități.

⁹ A se vedea mai mult clasamentul TOP FIRME pentru comuna Crișan, on-line la adresa <https://www.topfirme.com/judet/tulcea/localitate/crisan/>.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ UAT Comuna Crișan, *Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea pentru perioada 2021-2027*, pp. 95-96.

¹² Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, *Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*, iunie 2015, p. 157.

¹³ Limitele oficiale ale sitului Natura 2000 ROSPA0031 Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie sunt determinate prin HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare.

Între principalele monumente istorice ale comunei se regăsește Obeliscul din satul Crișan. Monumentul a fost ridicat în onoarea Majestății Sale Carol I, Regele României, care în anul 1894 a binevoit să inaugureze a opta tăietură la mila 18¹⁴. Alte puncte de atracție ale comunei Crișan sunt *flora și fauna* diversificată, *zonele de pescuit* sportiv și vânatoare, *Delta Dunării* cu zonele strict protejate: Lacul Erenciuc, Răducu, Belciug, precum și *Pădurea Caraorman* cu dunele de nisip mișcătoare.

Deși numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut cu aproape 24% în anul 2022 (42 de structuri) față de anul 2019 (34 de structuri), numărul înnoptărilor în aceste unități a cunoscut o scădere cu aproape 44% în anul 2022 (16.315 înnoptări) față de anul 2019 (29.028 înnoptări)¹⁵.

Din punct de vedere educațional, cultural și sportiv, în comuna Crișan funcționează școala gimnazială Crișan¹⁶, o bibliotecă (tip comunal), un cămin cultural (care funcționează în toate centrele din comună), trei biserici (Biserica cu Hramul „Mihail și Gavril din Crișan”, Biserica cu Hramul „Sf. Dimitrie” din Caraorman și Biserica creștină de rit vechi „Sf. Ioan Gură de Aur” Mila 23) iar infrastructura sportivă locală prezintă două terenuri de sport modernizate (loc. Crișan și Caraorman) și o sală de sport nemodernizată (Crișan). În comună activează 4 grupuri folclorice, între care, Grupul folcloric Rebalka din Crișan, Grupurile folclorice Sinicika și Rusalka din Mila 23 și Grupul folcloric Veselka din Caraorman. În ceea ce privește serviciile de sănătate și de asistență socială, infrastructura sanitară cuprinde două dispensare (unul în Crișan și unul în Caraorman), trei asistenți comunitari și opt asistenți personali (angajați pentru îngrijirea persoanelor cu handicap).

Economia localității prezintă riscul de a fi afectată prin scăderea numărului de salariați și din cauza fenomenului migratoriu. Perioada 2017-2021 prezintă o scădere importantă a numărului mediu de salariați, o cauză importantă fiind pandemia de COVID 19. Astfel, numărul mediu al salariaților înregistrați pentru comuna Crișan a scăzut în anul 2021 (154 salariați) cu peste 42% față de anul 2017 (266 salariați) (figura nr. 3).

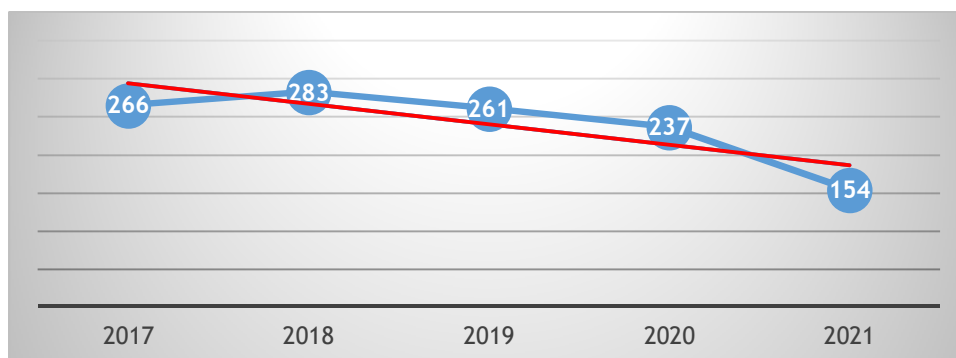
¹⁴ A se vedea mai mult, în acest sens, UAT Județul Tulcea, *Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea*, p. 308.

¹⁵ Institutul Național de Statistică, TUR105E - Înnoptări în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri, județe și localități și TUR101C - Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri, județe și localități.

¹⁶ Școala Gimnazială Crișan este o unitate de învățământ cu personalitate juridică și la care sunt arondate două școli gimnaziale, una în localitatea Caraorman și alta în localitatea Mila 23. A se vedea în acest sens, HCL al Comunei Crișan nr. 04/17.02.2022 privind organizarea rețelei unităților de învățământ din comuna Crișan, în anul școlar 2022-2023.

Figura nr. 3 Evoluția numărului mediu al salariaților comunei Crișan (2017-2021)

Sursa: Institutul Național de Statistică, FOM104D - Numărul mediu al salariaților pe județe și localități

În ceea ce privește **fenomenul migratoriu**, acesta se manifestă în rândul persoanelor tinere ale comunei (mai cu seamă a celor cu pregătire profesională înaltă) care s-au orientat spre mediul urban¹⁷.

Conform celor mai recente date ale Ministerului Muncii și Solidarității Sociale referitoare la aplicarea prevederilor Legii nr.116/2002 *privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale*, la nivelul comunei Crișan în anul 2021 a fost înregistrat un număr de 25 de **persoane marginalizate (fără loc de muncă)**¹⁸.

Administrația publică locală a UAT Comuna Crișan, județul Tulcea

Organizarea și funcționarea autorităților administrației publice locale sunt reglementate de **Constituția României** și **Codul Administrativ**, aprobat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57 din 3 iulie 2019, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, **Consiliul Local al Comunei Crișan** este *autoritatea deliberativă* la nivelul UAT Comuna Crișan și este compus din **consilieri locali** aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în condițiile legii pentru alegerea autorităților administrației publice locale.

Primarul Comunei Crișan, ales de asemenea, în condițiile legii pentru alegerea autorităților administrației publice locale este o *autoritate administrativă executivă* distinctă, stabilită de legiuitor, care asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, a prevederilor Constituției, precum și punerea în aplicare a

¹⁷ UAT Comuna Crișan, *Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea pentru perioada 2021-2027*, p. 49.

¹⁸ Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, *Raport referitor la aplicarea prevederilor Legii nr.116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, în anul 2021*, Anexa 1 - Informații detaliate privind tipologia persoanelor marginalizate și măsurile adoptate la nivel local, pe județe și localități, p. 41, online la adresa http://mmuncii.ro/j33/images/Documente/Familie/RaportariPrivindIncluziuneaSociala/Anexa3_Persoane_pe_localitati_2021.pdf.

legilor, a decretelor Președintelui României, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului României, a hotărârilor Consiliului Local al Comunei Crișan, precum și a altor acte normative.

Primarul Comunei Crișan, în calitate sa de autoritate publică executivă a administrației publice locale, reprezintă UAT comuna Crișan în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române și străine, precum și în justiție.

Administrația publică locală din unitatea administrativ-teritorială Comuna Crișan este organizată și funcționează în temeiul principiilor generale ale administrației publice (*legalității, egalității, transparenței, proporționalității, satisfacerii interesului public, imparțialității, continuității, adaptabilității*), precum și a următoarelor principii specifice: *al autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit, eligibilității autorităților administrației publice locale, cooperării, responsabilității și al constrângerii bugetare.*

Raporturile dintre Consiliul Local al Comunei Crișan și Primarul Comunei Crișan, pe de o parte, și dintre acestea și autoritățile administrației publice de la nivelul județului Tulcea, pe de altă parte, se bazează pe principiile autonomiei locale, legalității, cooperării, solidarității, egalității de tratament și responsabilității.

Principalele atribuții ale Consiliul Local al Comunei Crișan sunt prevăzute la art. 129 din Codul Administrativ, aprobat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57 din 3 iulie 2019, cu modificările și completările ulterioare, subsumate mai multor **categorii de competențe**, astfel:

- atribuții privind UAT Comuna Crișan, organizarea proprie, precum și organizarea și funcționarea aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan, ale instituțiilor publice de interes local și ale societăților și regiilor autonome de interes local;
- atribuții privind dezvoltarea economico-socială și de mediu a comunei;
- atribuții privind administrarea domeniului public și privat al comunei;
- atribuții privind gestionarea serviciilor publice de interes local;
- atribuții privind cooperarea interinstituțională pe plan intern și extern;

Principalele atribuții ale Primarului Comunei Crișan sunt prevăzute la art. 155 din Codul Administrativ, aprobat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57 din 3 iulie 2019, cu modificările și completările ulterioare, subsumate mai multor **categorii de competențe**, între care se disting:

- atribuții exercitate în calitate de reprezentant al statului, în condițiile legii;
- atribuții referitoare la relația cu consiliul local;
- atribuții referitoare la bugetul local al unității administrativ- teritoriale;
- atribuții privind serviciile publice asigurate cetățenilor, de interes local.

Primarul poate delega, prin dispoziție, atribuțiile ce îi sunt conferite de lege și alte acte normative viceprimarului, secretarului general al unității, conducătorilor compartimentelor funcționale sau personalului din aparatul de specialitate, administratorului public, precum

și conducătorilor instituțiilor și serviciilor publice de interes local, în funcție de competențele ce le revin în domeniile respective.

În activitatea desfășurată, autoritățile locale ale comunei Crișan sunt sprijinite de **Primăria Comunei Crișan**, aceasta reprezentând

„o structură funcțională fără personalitate juridică și fără capacitate procesuală, cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile autorității deliberative și dispozițiile autorității executive, soluționând problemele curente ale colectivității locale, constituită din: primar, viceprimar, administratorul public, consilierii primarului sau persoanele încadrate la cabinetul primarului și aparatul de specialitate al primarului”¹⁹.

Primăria Comunei Crișan deține un rol important în valorificarea potențialului economic, investițional, turistic și cultural al comunei, cu impact pozitiv pentru dezvoltarea sa durabilă și pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor săi.

În ceea ce privește **organizarea și funcționarea aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan**, în baza **HCL nr.15/2023**, cu modificările și completările ulterioare, în structura actuală a acestui aparat se regăsesc următoarele **10 structuri funcționale (compartimente de lucru)**, după cum urmează: *compartimentul registru agricol; compartimentul buget-contabilitate, impozite și taxe; compartimentul urbanism - cadastru; compartimentul achiziții publice; compartimentul administrativ; compartimentul stare civilă, resurse umane și registratură; compartimentul asistență socială; compartimentul Protecție civilă, PSI, Sanatate și securitate în muncă, Protecția mediului, Autoritate tutelara, Arhiva și Administrarea Domeniului Public și Privat; compartiment sustenabilitate proiecte finanțate din fonduri externe nerambursabile și compartimentul implementare proiecte finanțate din fonduri externe nerambursabile.*

Referitor la **resursele umane**, evoluția acestora la nivelul aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan în perioada 2019-2023 este pusă în evidență de *organigrama și statul de funcții*, aprobate prin Hotărârile Consiliului Local al Comunei Crișan. În cadrul Primăriei, resursa umană prezintă un **nivel foarte bun de calificare și specializare** pe tipurile de activități desfășurate. Pentru anul 2023 sunt aprobate pentru aparatul de specialitate al primarului, **38 posturi, din care 22 sunt ocupate, 1 temporar vacant și 15 sunt vacante.**

Totodată personalul beneficiază de un plan de formare și îmbunătățire a calității sale profesionale, dotări tehnice și materiale adecvate, manifestându-se preocupări permanente ale conducerii privind îmbunătățirea condițiilor de lucru, ceea ce reflectă un **management al resurselor umane adecvat la nivelul entității și orientat spre performanță.**

Din perspectiva **resurselor patrimoniale**, în patrimoniul unității administrativ-teritoriale Comuna Crișan se regăsesc drepturi și obligații asupra bunurilor din domeniul public și privat al acestui UAT, administrate prin intermediul Consiliului Local al Comunei Crișan, în conformitate cu prevederile legale în materie.

¹⁹ Art. 5 lit. hh) din OUG nr. 57/2019.

Situația bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al UAT Comuna Crișan este determinată potrivit HG nr. 1360/2001 *privind atestarea domeniului public al județului Tulcea, precum și al municipiului Tulcea, al orașelor și comunelor din județul Tulcea*, cu modificările și completările ulterioare.

Din **perspectivă bugetară**, tabelul nr. 1 surprinde o imagine comparativă a valorilor unor indicatori consacrați cu privire la execuția bugetelor locale înregistrate pentru comuna Crișan în perioada 2019-2021.

Din analiza datelor aferente **structurii veniturilor** comunei Crișan pentru anii 2019-2021 rezultă o **creștere a acestora de 25% în anul 2021 (12.054.000 lei)** față de anul 2019 (9.726.980 lei), datorată în parte creșterii gradului de finanțare a bugetului local din **fonduri nerambursabile**, cu aproape **220% mai mare în anul 2021 (2.230.460 lei)** față de anul 2019 (698.303 lei), ceea ce relevă interesul crescut al Primăriei Comunei Crișan de a identifica noi resurse strategice pentru finanțarea serviciilor furnizate și pentru realizarea obiectivelor de investiții.

Tabel nr. 1 Indicatori cu privire la execuția bugetului local al UAT comuna Crișan în intervalul 2019-2021
Sursa: prelucrare realizată pe baza informațiilor cuprinse în situațiile execuțiilor bugetare pentru intervalul 2019-2021. Documente disponibile on-line la adresa
https://www.primariacrisan.ro/index.php?p=monitorul_oficial_local&eticheta_monitor=5

INDICATOR / AN (LEI)	2019	2020	2021
VENITURI TOTALE (PREVEDERI BUGETARE DEFINITIVE)	9.726.980	9.848.000	12.054.000
ÎNCASĂRI REALIZATE, DIN CARE:	5.269.177	6.536.405	9.959.884
SUBVENȚII DE LA BUGETUL DE STAT, DIN CARE:	714.731	896.193	618.875
Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL)	399.976	766.492	419.561
SUME PRIMITE DE LA UE /ALȚI DONATORI ÎN CT .PL. EF .ȘI PREFINANȚĂRI AF. CADRULUI FINANCIAR 2014-2020	698.303	551.082	2.230.460
CHELTUIELI TOTALE (CREDITE BUGETARE DEFINITIVE)	12.266.980	11.268.000	16.022.000
PLĂȚI EFECTUATE, DIN CARE:	6.389.739	3.994.164	9.525.139
Ordine publică și siguranță națională	272.925	197.596	130.702
Învățământ	692.465	166.704	143.411
Sănătate	338.462	591.733	656.536
Cultură, recreere și religie	1.929.998	666.591	234.525
Asigurări și asistență socială	260.758	276.291	330.302
Locuințe, servicii și dezvoltare publică	128.910	231.186	368.811
Protecția mediului	1.261.437	171.129	281.511
Acțiuni generale economice și de muncă	6.119	0	7.111
Transporturi	35.417	6.506	5.475.883

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

Totodată, situația comparativă prezentată în Tabelul nr. 1 reflectă eforturile constante și echilibrate ale autorităților locale ale comunei Crișan în direcția realizării investițiilor necesare dezvoltării localității și soluționării nevoilor și intereselor locuitorilor săi.

Astfel, analiza datelor aferente **structurii cheltuielilor** comunei Crișan pentru anii 2019-2021, arată că destinațiile alocărilor bugetare se mențin în mare parte. Se observă totodată o **creștere constantă** a alocațiilor bugetare pentru domeniile *sănătate și asigurări și asistență socială*, dar totodată o **scădere** a acestora pentru domeniile *ordine publică și siguranță națională, învățământ și cultură, recreere și religie*. Domeniul *transporturi* beneficiază de o **creștere a alocărilor bugetare în anul 2021 (5.475.883) de peste 154 de ori mai mare decât în anul 2019 (35.417 lei)**, cheltuielile bugetare fiind preponderent destinate **modernizării infrastructurii stradale**.

Cooperarea interinstituțională pe **plan intern și extern** a autorităților administrației publice locale ale comunei Crișan este una dinamică, un element central revenind eforturilor depuse de Primăria Comunei Crișan în **identificarea și accesarea fondurilor nerambursabile din surse externe sau interne** pentru asigurarea finanțării proiectelor a căror implementare conduce la dezvoltarea socio-economică a localității și creșterea calității vieții locuitorilor săi.

Cât privește planul intern, UAT comuna Crișan este membru al Asociației Comunelor din România, al Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „ITI Delta Dunării”, „Asociația de Dezvoltare Interjudețeană a Infrastructurii de Deșeuri menajere” Tulcea, al Asociației Intercomunitare „Dezvoltarea Durabilă a Serviciilor de Apă și Canalizare” din județul Tulcea, cu scopul promovării unor proiecte comune care au ca scopuri, între altele, dezvoltarea teritorială a comunităților rurale, asigurarea serviciului de apă-canalizare, de salubritate ș.a.

2. Mandat, viziune și valori comune

Mandat

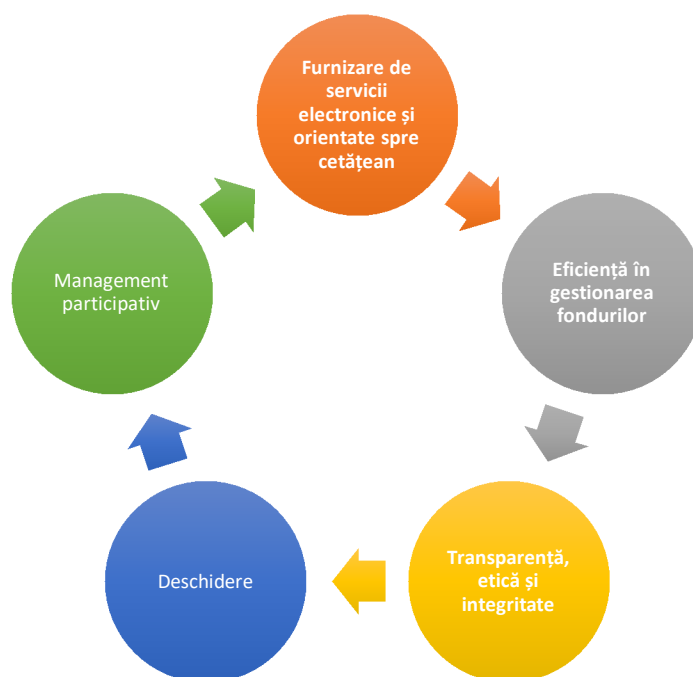
În exercitarea atribuțiilor sale, Primăria Comunei Crișan contribuie la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor din comuna Crișan, prin dezvoltarea economico-socială a localității și prin valorificarea superioară și durabilă a avantajelor competitive și a resurselor zonei (capital uman, poziția geografică, resursele naturale, agricole și antropice diversificate, elementele de unicitate naturale).

Viziune

Primăria Comunei Crișan va deveni un reper pentru o administrație publică eficientă și aliniată la nevoile cetățenilor prin digitalizare, interesată permanent de reducerea birocrăției, de oferirea de servicii cât mai calitative pentru cetățeni, transparentă și care pune mult accent pe implicarea cetățenilor în procesul decizional

Valori comune

1. Furnizare de servicii electronice și orientate spre cetățean; 2. Eficiență în gestionarea fondurilor; 3. Transparență, etică și integritate; 4. Deschidere; 5. Management participativ.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

3. Analiza mediului intern și extern

A4.1 Analiza mediului intern

a. Structura organizatorică

Informații generale privind structura organizatorică și de personal

Cadrul juridic incident **modului de organizare și de funcționare** a aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan este asigurat de dispozițiile HCL nr.15/2023, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, în structura actuală a aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan se regăsesc **10 structuri funcționale (compartimente de lucru)**.

Din analiza **legislației specifice de organizare și funcționare a autorităților locale**, a rezultatelor prelucrării datelor colectate în urma consultării personalului aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan, precum și a **celor rezultate din analiza documentelor de organizare internă ale Primăriei**, rezultă că **structura organizatorică** este funcțională și capabilă să răspundă cerințelor mediului în care acționează.

În subordinea/autoritatea Consiliului Local al Comunei Crișan se regăsesc următoarele servicii publice de interes local:

- Biblioteca Comunală Crișan;
- Căminul cultural (care funcționează în toate centrele din comună).

Totodată, Consiliul Local al Comunei Crișan asigură cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local privind educația, în temeiul art. 129 alin.(2), lit. d) din OUG nr. 57/2019 privind Codul Administrativ.

Rețeaua școlară este formată din totalitatea unităților de învățământ preuniversitar de stat și particular acreditate la nivelul comunei Crișan și se organizează de către autoritățile administrației publice locale, cu avizul conform al Inspectoratului Școlar Județean Tulcea.

În comuna Crișan funcționează o singură unitate de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică, respectiv, **Școala Gimnazială Crișan**, la care sunt arondate două școli gimnaziale, una în localitatea Caraorman și alta în localitatea Mila 23.

b. Rezultatele analizei mediului intern

Elaborarea analizei mediului intern de la nivelul Primăriei Comunei Crișan a presupus consultarea personalului său *pentru realizarea PSI 2023-2025*. Informațiile primite au reprezentat baza întocmirii analizei mediului intern care conține atât mențiuni pozitive, cât și o serie de aspecte care necesită a fi îmbunătățite. Analiza mediului intern a vizat 4 domenii: *procesul de management, resurse umane, resurse financiare și patrimoniu*.

PROCESUL DE MANAGEMENT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Promovarea unui model de management orientat spre dezvoltarea durabilă a localității ²⁰	Personal în număr redus pentru desfășurarea unui proces susținut de planificare strategică
Exercitarea unui management participativ, bazat pe respect și corectitudine, dialog deschis, împuternicire, recompensare și recunoaștere, îngrijirea și asigurarea unui mediu instituțional sigur și sănătos	
Sistem de control intern managerial funcțional	Nu este elaborată o procedură integrată pentru monitorizarea și evaluarea performanței instituționale
O foarte bună imagine instituțională la nivelul angajaților Primăriei Comunei Crișan	
Capacitatea de a atrage și implementa fonduri nerambursabile din surse interne și externe	Număr redus de personal specializat pentru atragerea de finanțări comunitare și gestiune de proiecte Insuficientă cunoaștere a ofertelor de proiecte europene
În cadrul aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan sunt elaborate proceduri de lucru ce acoperă și descriu în mod adecvat activitățile operaționale și responsabilitățile, procedurile fiind cunoscute și aplicate de toți salariații	
Comunicare internă (pe verticală și orizontală) și externă adecvate, accesul la informații fiind stabilit pe niveluri ierarhice	
Bună gestiune a resurselor organizaționale sprijinită pe o analiză periodică a nevoilor actuale și viitoare de resurse (umane, financiare, materiale, informaționale ș.a.)	Din totalul de posturi aprobate pentru structura organizatorică a instituției, o treime sunt posturi vacante
Accent sporit pe dezvoltarea serviciilor de calitate furnizate	Nu există o strategie de promovare a serviciilor oferite de Primăria Comunei Crișan
Interes pentru creșterea nivelului de digitalizare la nivelul instituției ²¹	
Interes pentru dezvoltarea metodelor și tehnicilor de management performante, precum managementul	

²⁰ Demonstrat inclusiv prin adoptarea de dată recentă a *Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea pentru perioada 2021-2027*.

²¹ Susținut și prin implementarea proiectului „Optimizarea proceselor de lucru pentru simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrăției la nivelul Comunei Crișan, jud. Tulcea”, Cod MySMIS 154353/ Cod SIPOCA 1164, între rezultatele urmărite regăsindu-se și implementarea unui sistem informatic integrat ce furnizează digital fluxurile de lucru din cadrul instituției, reducând timpul de livrare al serviciilor și asigurând accesul online la servicii publice gestionate de UAT Comuna Crișan.

prin proiecte sau managementul orientat spre rezultate ²²	
Interes în promovarea eticii și deontologiei profesionale, normele etice fiind cunoscute la nivelul personalului	
Capacitatea de motivare a personalului pentru a-și atinge obiectivele și de a soluționa sarcinile circumscrise postului	Nu este instituționalizat un sistem formalizat de motivare a personalului
Capacitatea de dezvoltare a personalului prin programe anuale de pregătire profesională	
Disponibilitate pentru dezvoltarea și menținerea de parteneriate și rețele cu părți interesate relevante din mediul intern și extern	Număr redus de parteneriate eficiente
RESURSE UMANE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Personal cu nivel foarte bun de calificare și specializare pe tipurile de activități desfășurate și orientat spre performanță	
Promovarea și remunerarea angajaților se realizează pe criterii obiective în cadrul evaluărilor performanțelor profesionale ale angajaților	
Interes pentru dezvoltarea carierei personale	
Disponibilitate de lucru în program prelungit și efort susținut	Încărcare suplimentară a angajaților generată de numărul ridicat de posturi vacante din cadrul structurii organizatorice a Primăriei Comunei Crișan
Personalul posedă abilități lucru în echipă (de exemplu, în cadrul proiectelor finanțate din fonduri europene nerambursabile)	
Program de perfecționare anual pentru funcționarii publici și personalul contractual, rezultat în urma evaluării periodice a acestora și în acord cu nevoile de competență organizațională	
Capacitatea ridicată de adaptare a personalului la evoluția cadrului normativ și la diversitatea sarcinilor de serviciu	
Mediu de lucru adecvat	Număr redus de sondaje de satisfacție a personalului
RESURSE FINANCIARE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Gestionare responsabilă a resurselor financiare, cu respectarea strictă a prevederilor legale	Lipsa resurselor financiare pentru susținerea de către autoritățile publice ale comunei Crișan a unor proiecte mari de infrastructură care să încurajeze dezvoltarea turistică a comunei
implementarea bugetelor multianuale ²³	

²² Consolidat prin implementarea Planului Strategic Instituțional al UAT Comuna Crișan.

²³ Inclusiv în contextul adoptării și implementării Planului Strategic Instituțional al UAT Comuna Crișan.

<i>Resurse diversificate inclusiv prin accesarea fondurilor nerambursabile din surse externe și interne</i>	
<i>Monitorizare riguroasă a modului de utilizare a resurselor cu scopul asigurării unei utilizări eficiente a acestora</i>	
<i>Personalul din cadrul instituției cu atribuții în gestionarea resurselor financiare deține competențe și o experiență adecvate în domeniu</i>	
<i>Proiecte de investiții cu impact socioeconomic și de mediu ridicat²⁴</i>	
RESURSE PATRIMONIALE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<i>Asigurarea unei întrețineri sustenabile a clădirilor, birourilor, echipamentelor și materialelor utilizate</i>	
<i>Preocupare pentru dezvoltarea infrastructurii existente</i>	
<i>Accent pe promovarea inovațiilor tehnologice pentru sprijinirea interacțiunii cu părțile interesate, cu asigurarea securității aplicațiilor utilizate în cadrul entității</i>	

Concluziile desprinse în urma realizării analizei mediului intern la nivelul Primăriei Comunei Crișan, pe cele 4 domenii de activitate susțin, în principal, următoarele recomandări:

A. Procesul de conducere (management)

- Îmbunătățirea sistemului de control managerial și cu atenție specială managementului riscului;
- Îmbunătățirea continuă a procesului de management strategic la nivelul instituției;
- Îmbunătățirea cadrului metodologic și procedural în domeniul planificării strategice, cu instituirea abordării bazate pe dovezi;
- Îmbunătățirea și consolidarea proceselor participative cu factorii interesați;
- Consolidarea mecanismelor de coordonare și colaborare intra-instituționale;
- Promovarea bunelor practici și a schimbului de experiență;
- Creșterea transparenței instituționale, cu respectarea normelor privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public²⁵;
- Îmbunătățirea proceselor de comunicare și a imaginii instituționale.

²⁴ Cu titlu de exemplu, susținerea obiectivului de investiții „Achiziționare utilaj, ambarcațiune și generator pentru situații de urgență în comuna Crișan, județul Tulcea”, aprobat pentru finanțare prin intermediul mecanismului ITI Delta Dunării.

²⁵ Legea nr. 179/2022 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.

B. Resursele umane

- Promovarea unui management al resurselor umane performant, cu atenție specială îmbunătățirii activității de formare profesională a personalului;
- Dezvoltarea unui mediu de lucru prielnic performanței;
- Consolidarea și promovarea valorilor precum transparența, integritatea, excelența și munca în echipă;
- Asigurarea unui cadru organizatoric adecvat implementării PSI.

C. Resursele financiare

- Asigurarea disponibilității resurselor bugetare, cu atenție specială fondurilor nerambursabile din surse interne și externe;
- Alocarea eficientă a resurselor bugetare;
- Creșterea transparenței financiare.

D. Resursele patrimoniale

- Îmbunătățirea gestiunii facilităților;
- Dezvoltarea și optimizarea tehnologiei, cu asigurarea inter-operabilității datelor;
- Dezvoltarea serviciilor publice electronice furnizate de instituție.

În contextul provocărilor de mai sus, **factorii critici de succes** pentru derularea în condiții optime a activității Primăriei Comunei Crișan țin în primul rând de **stabilitatea instituțională, asigurarea resursei umane perfecționate**, precum și de **asigurarea resurselor materiale și financiare** necesare derulării activității sale. Totodată este necesară menținerea unui **nivel ridicat de angajament și control** din partea conducerii pentru realizarea reformelor necesare și atingerea obiectivelor asumate pentru creșterea capacității administrative.

A4.2 Analiza mediului extern

La realizarea acestei analize au fost avute în vedere influențele externe generate de mediul politic, economic, social, tehnologic, legislativ și de mediu (analiza PESTLE). Factorii care au stat la baza *Analizei mediului extern* conform modelului PESTLE (implicațiile politice, economice, sociale, tehnologice, legislative și de mediu (environment) asupra Primăriei Comunei Crișan) sunt cuprinși în Anexa nr.1.

INFLUENȚA FACTORILOR POLITICI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

Efectele care pot fi generate de o acțiune convergentă a factorilor politici

Contextul geopolitic tensionat, lipsa unei viziuni politice comune, schimbările la nivel de top management, întârzierile în adoptarea actelor normative induc dificultăți în coerența și implementarea programelor multianuale de către Primărie, precum și sincope în procesele decizionale, inclusiv abandonarea politicilor/ programelor/ proiectelor de investiții aflate în implementare.

INFLUENȚA FACTORILOR ECONOMICI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

Efectele care pot fi generate de o acțiune convergentă a factorilor economici

Presiunea economică generată de pandemia de COVID 19 și războiul din Ucraina, scăderea puterii de cumpărare a populației, precum și absența unei perspective economice clare, antrenează încetinirea dezvoltării economice a comunei Crișan, impactând negativ asupra veniturilor bugetului local. Constrângerile bugetare vor crea dificultăți Primăriei pentru asigurarea nevoilor instituționale.

Totodată, Primăria trebuie să promoveze măsuri - suport pentru structurile de sprijin ale mediului de afaceri, dar și pentru valorificarea potențialului competitiv nevalorificat (turistic, agrar, piscicol ș.a.).

Infrastructura turistică și de acces deficitare conduc la pierderea oportunității de investiții ale Primăriei

Dependența mai mare față de produsele de import conduce la scăderea productivității activităților piscicole derulate în plan local. Pentru dezvoltarea economiei locale, Primăria trebuie să identifice surse de finanțare pentru implementarea de măsuri de susținere a produselor și producătorilor locali.

Oportunitatea accesării fondurilor nerambursabile din surse interne sau externe în (CFM 2021-2027, NGEU prin PNRR, PNI „Anghel Saligny”) facilitează suplimentarea resurselor existente de care dispune Primăria și derularea de investiții pentru dezvoltarea sustenabilă a comunei și creșterea capacității instituționale a Primăriei.

Calitatea de membru al UAT Comuna Crișan al mai multor forme de asociere (asociere de dezvoltare intercomunitară, parteneriate etc.), precum și interesul crescut pentru valorificarea resurselor existente în localitate, oferă pârghiile necesare Primăriei pentru a-și consolida poziția de promotor al dezvoltării socio-economice la nivel local cu impact pozitiv asupra veniturilor la bugetul local.

Potențial piscicol și turistic ridicat al comunei Crișan contribuie la creșterea veniturilor bugetului local. În acest sens, Primăria trebuie să realizeze noi investiții pentru valorificarea sistematică a potențialului existent.

INFLUENȚA FACTORILOR SOCIALI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

Efectele care pot fi generate de o acțiune convergentă a factorilor sociali

Scăderea și îmbătrânirea demografică, scăderea forței active de muncă, adâncirea fenomenului de excluziune socială și sărăcie la nivelul comunei, deficiențele/lipsa parțială a infrastructurii serviciilor de bază, reclamă din partea Primăriei adaptarea documentelor programatice, precum și a serviciilor sociale furnizate la nevoile beneficiarilor.

Lipsa locurilor de muncă și slaba valorificare a meșteșugurilor tradiționale necesită promovarea de către Primărie a unui program de acțiuni ample, culturale, târguri, ateliere meșteșugărești, gastronomice, sportive ș.a., cu largă participare a locuitorilor comunei.

Implicarea scăzută a factorilor interesați în evaluarea portofoliului de produse/ servicii oferite de autoritățile locale, antrenează riscul unei fundamentări neadecvate a actelor normative, în special a documentelor programatice, promovate de Primărie.

Existența unui mediu social și procesul de aculturație manifestat la nivelul comunei Crișan implică susținerea de către Primărie a investițiilor orientate spre inovație culturală și pentru sprijinirea industriei creative, cu scopul satisfacerii cererii locale și consolidării identității locale.

Creșterea interesului populației pentru un stil de viață sănătos, reclamă realizarea de către Primărie a investițiilor necesare dezvoltării infrastructurii sanitare și de asistență socială, de sport și pentru petrecerea timpului liber.

INFLUENȚA FACTORILOR TEHNOLOGICI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

Efectele care pot fi generate de o acțiune convergentă a factorilor tehnologici

Introducerea tehnologiilor noi implică o creștere a costurilor în investiții și a celor referitoare la pregătirea personalului ridică, uneori, într-un quantum dificil de susținut din bugetul local.

Apariția unor atacuri cibernetice poate conduce la blocarea fluxului informațional al instituției, cu generarea unor disfuncționalități în activitatea proprie, fiind necesare măsuri consecutive de asigurare a securității datelor.

Prioritizarea la nivelul UE a domeniului TIC contribuie la creșterea oportunităților de finanțare a inițiativelor Primăriei dedicate procesului de digitalizare în cadrul instituției, precum și în alte domenii de interes: educație, sănătate, cultură ș.a.

Cererea în creștere de servicii digitale impune la nivelul Primăriei, revizuirea politicii TIC îmbunătățirea sistemului informațional (cu asigurarea interoperabilității și a creșterii securității cibernetice), precum și dezvoltarea competențelor TIC ale personalului, ceea ce conduce la simplificarea administrativă și debirocratizare, precum și la îmbunătățirea comunicării și apropierii de cetățeni.

INFLUENȚA FACTORILOR LEGISLATIVI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

Efectele care pot fi generate de o acțiune convergentă a factorilor legislativi

Instabilitatea și complexitatea cadrului de reglementare afectează procesul de planificare strategică și managementul operațional și antrenează implementarea deficitară și/sau creșterea costurilor unor proiecte gestionate de Primărie.

Legislația UE incidentă Obiectivelor de politică (OP) ale UE și descentralizarea procesului decizional al fondurilor structurale la nivel național pentru exercițiul financiar 2021-2027, facilitează atragerea de fonduri europene necesare inițierii și implementării politicilor locale în sfera de competență a Primăriei.

INFLUENȚA FACTORILOR DE MEDIU ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

Efectele care pot fi generate de o acțiune convergentă a factorilor de mediu

Agravarea efectelor fenomenelor naturale imprevizibile/dezastrelor naturale manifestate la nivel local impune ca Primăria să acorde o importanță mult mai mare activităților de prevenire, precum și a întăririi cooperării cu alte autorități implicate în gestionarea situațiilor de urgență.

Totodată este posibil ca Primăria să suplimenteze/redirecționeze resursele pentru diminuarea efectelor negative ale factorilor de mediu.

Existența unor oportunități de finanțare a investițiilor de mediu din fonduri nerambursabile crește posibilitatea derulării de către Primărie a unor noi programe în domeniul protecției mediului, al biodiversității, precum și al economiei sustenabile.

Interesul crescut pentru valorificarea turismului eco-sustenabil reclamă din partea Primăriei elaborarea unor documente programatice sectoriale în domeniul turismului și în domenii conexe (stimularea producției și a marketingului de produse ecologice /sustenabile/ tradiționale ș.a.).

4. Obiective strategice

Planificarea strategică aferentă dezvoltării UAT Comuna Crișan, precum și a autorităților sale (implicit a Primăriei Comunei Crișan), se circumscrie obiectivelor și direcțiilor de acțiune cuprinse în documentele programatice europene, naționale, ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est și ale județului Tulcea, din care face parte unitatea administrativ-teritorială.

Potrivit documentelor programatice și în acord cu viziunea asumată, Primăria Comunei Crișan urmărește în activitatea desfășurată consolidarea capacității sale administrative în vederea asigurării unei dezvoltări sustenabile a comunei Crișan și totodată, îmbunătățirii calității vieții locuitorilor săi.

În acest context, Planul strategic instituțional pentru perioada 2023-2025 este organizat în jurul a trei obiective strategice care susțin sinergic viziunea Primăriei Comunei Crișan, după cum urmează:

- Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite;
- Creșterea capacității administrative;
- Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit.

În corpul Planului Strategic Instituțional este cuprinsă descrierea obiectivelor strategice și a efectelor estimate, a programelor și rezultatelor așteptate și a măsurilor planificate, corelată cu resursele financiare și distribuția acestora pe durata perioadei de implementare.

B: COMPONENTA DE BUGET (CB)/ PROGRAMARE BUGETARĂ (CPB)

- Obiective Strategice, Programe bugetare, Măsurile și Indicatori, bugete multianuale-

1) Programe bugetare

Obiectivul Strategic 1: Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite

Potențialul economic al comunei Crișan este generat de profilul economic general al Regiunii Delta Dunării, de care unitatea teritorial - administrativă aparține și care se bazează pe **activități de turism și pescuit**, aflate în strânsă legătură cu **resursele naturale**²⁶.

Avantajele competitive ale comunei Crișan în sectorul turistic și piscicol sunt potențate și completate de cele **eligibilitatea** unității administrativ-teritoriale **pentru accesarea diferitelor fonduri nerambursabile din surse externe sau interne**²⁷.

Analizele mediului intern și extern (SWOT și PESTLE) derulate pentru fundamentarea prezentului Plan Strategic Instituțional, semnalează o serie de **efecte negative ale factorilor economici și sociali** ce se manifestă la nivelul comunei Crișan.

²⁶ A se vedea mai mult, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP), *Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*, iunie 2015, p. 94. Documentul programatic este elaborat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice cu expertiză externă din partea Băncii Mondiale.

²⁷ O importantă sursă de finanțare poate fi asigurată prin mecanismul ITI, teritoriul comunei Crișan fiind situat integral în arealul Investiției Teritoriale Integrate Delta Dunării (ITI) ce se va implementa în perioada 2016-2030. A se vedea în acest sens și rolul Asociației pentru Dezvoltare Intercomunitară ITI - Delta Dunării în vederea implementării cu succes a mecanismului ITI, la adresa <https://www.itideltadunarii.com/acasa>. Potrivit celei mai recente statistici disponibile, prin intermediul mecanismului ITI, UAT Comuna Crișan a implementat până în prezent un număr total de 30 de proiecte cu o valoare totală de 14.996.869 Euro (8 proiecte PNDR, 16 proiecte POIM, 5 proiecte POPAM și 1 proiect POCU).

Rata ridicată a inflației în România și tendința sa de creștere în special la mărfurile alimentare și servicii²⁸, contracția consumului populației, sărăcia energetică, constrângerile bugetare, afectează **potențialul de dezvoltare al localității confruntată deja cu provocări multiple: risc ridicat de sărăcie relativă²⁹, infrastructură deficitară, accentuarea șomajului și fenomenului migratoriu la nivelul comunei, îmbătrânirea populației, potențial turistic insuficient dezvoltat ș.a.**

Încetinirea ritmului de dezvoltare generează deficitul locurilor de muncă și al activităților antreprenoriale durabile și implicit, declin³⁰. În acest context și pentru o mai bună valorificare a potențialului competitiv, **Obiectivul Strategic 1 prevede transpunerea priorităților strategice** ale autorităților locale ale comunei Crișan, implicit ale Primăriei Comunei Crișan, în ceea ce privește promovarea unui *model adecvat de dezvoltare economică locală durabilă* care urmărește:

„Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, atât pentru investitorii actuali, cât și pentru investitorii potențiali în vederea dezvoltării de activități inovatoare și generatoare de valoare adăugată”.³¹

Obiectivul acoperă într-o formulă integrată unul dintre **domeniile majore de competență și activitate ale Primarului Comunei Crișan** și implicit ale Primăriei Comunei Crișan: *asigurarea de servicii publice de interes local cetățenilor* comunei Crișan, în conformitate cu prevederile art. 155, alin. 1, lit. d) și alin. 5 din OUG nr. 57/2019 *privind Codul administrativ*, cu modificările și completările ulterioare.

Obiectivul este susținut de **2 programe bugetare**, „Economie competitivă, bazată pe inovare și potențial local” și „Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile” și un total de **8 măsuri** ce corespund celor **4 rezultate așteptate**.

Figura de mai jos surprinde relația dintre obiectiv, programe și măsuri.

²⁸ A se vedea în acest sens, evoluția inflației în România în anul 2022, în Banca Națională a României, *Raportul asupra inflației*, on-line la adresa <https://bnr.ro/Raportul-asupra-inflatiei-3342.aspx>, precum și rata inflației și dinamica prețurilor în perioada 2019- februarie 2023 în Institutul Național de Statistică, *Buletin Statistic de Prețuri*, 2/2023, p. 30, on-line la adresa https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/buletin_statistic_de_prețuri_nr2_1.pdf.

²⁹ MDRAP, *op.cit.*, p. 70.

³⁰ A se vedea mai mult, The European Network for Rural Development (ENRD), Smart villages revitalising rural services, EU Rural Review nr. 26, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, p. 8.

³¹ A se vedea Obiectivul Strategic 1 (OS 1) al *Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027*, p. 6.

Figura 4. Obiectivul Strategic 1: Structura

Obiectivul Strategic 1. Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite	
Programul 1.1. Economie locală competitivă și sustenabilă	Programul 1.2. Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile
Măsurile Programul 1.1. Măsura 1.1.1 Sprijin pentru consolidarea participării sociale și economice a grupurilor vulnerabile Măsura 1.1.2 Implementarea de acțiuni pentru încurajarea spiritului antreprenorial (promovare, instruire, informare etc.) Măsura 1.1.3 Suport pentru asigurarea infrastructurii de afaceri comunale Măsura 1.1.4 Sprijin pentru cooperare și inovare Măsura 1.1.5 Programul pentru stimularea înființării întreprinderilor mici și mijlocii „Start-up Crișan”	Măsurile Programul 1.2. Măsura 1.2.1 Investiții în înființarea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor de bază locale, inclusiv pentru petrecerea timpului liber, cultură și turism și infrastructură asociată Măsura 1.2.2 Investiții în alte obiective de interes public sau social Măsura 1.2.3 Elaborarea strategiei de promovare turistică a comunei Crișan

Figura 5. Obiectivul Strategic 1: Impact și Rezultate

Impact	Indicator de impact 1.1 Numărul de persoane angajate - Țintă (2025) ≥ Conform Țintelor SIDU 2021-2027 al Comunei Crișan Indicator de impact 1.2 Numărul de șomeri - Țintă (2025) ≤ Conform Țintelor SIDU 2021-2027 al Comunei Crișan Indicator de impact 1.3 Densitatea IMM-urilor - Țintă (2025) ≥ Conform Țintelor SIDU 2021-2027 al Comunei Crișan Indicator de impact 1.4 Populația rurală cu acces la servicii/ infrastructură îmbunătățite - Țintă (2025) - Conform PAL Indicator de impact 1.5: Creșterea investițiilor publice în turism - Țintă (2025) - Conform PAL Indicator de impact 1.6: Creșterea numărului de turiști în localitate - Țintă (2025) - Conform PAL
Rezultate	(1.1.1) Reducerea numărului de persoane aparținând grupurilor vulnerabile (1.1.2) Agenți economici și sociali susținuți prin sprijin financiar și non-financiar (1.2.1) Investiții realizate în infrastructura serviciilor de bază și dezvoltare publică (1.2.2) Îmbunătățirea vizibilității interne și internaționale a comunei Crișan

Implementarea măsurilor și îndeplinirea obiectivelor și a impacturilor pentru perioada 2023-2025 implică finanțare din FEN-uri și parțial resurse bugetare din bugetul local de venituri și cheltuieli al comunei Crișan.

Programul 1.1: Economie locală competitivă și sustenabilă

1. Descrierea programului:

Programul potențează *cumulul de avantaje competitive* pe care le deține comuna Crișan și, în acord cu **viziunea de dezvoltare sustenabilă a localității**, asigură premisele unui „mediu de afaceri dinamic, caracterizat printr-o infrastructură de afaceri dezvoltată, capabilă să atragă investitori, un mediu de afaceri capabil să genereze valoare adăugată producției locale, noi locuri de muncă bine plătite și bunăstare pentru cetățeni”³².

Astfel, printr-o finanțare adecvată a domeniului, Programul urmărește, între altele, **atragera investitorilor, încurajarea spiritului antreprenorial, susținerea persoanelor din grupurile defavorizate** de a deprinde noi aptitudini și de a avea o mai largă participare economică, precum și **revigorarea economiei locale profund afectată de consecințele pandemiei de COVID-19 și războiului din Ucraina**.

Programul promovează măsuri - suport pentru structurile de sprijin ale mediului de afaceri, dar și pentru dezvoltarea potențialului competitiv nevalorificat (turistic, agrar, piscicol ș.a.).

Parte din activități sunt orientate spre **creșterea sectorului IMM** cu impact economic și social, prin lansarea **Programului pentru stimularea înființării întreprinderilor mici și mijlocii „Start-up Crișan”**.

2. Domeniul de politici publice:

Programul 1.1. se fundamentează în baza priorităților stabilite prin:

- Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite;
- Obiectivele de Politică (OP) ale Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027;
- Agenda pentru competențe în Europa în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței;
- Pilonul European al Drepturilor Sociale, adoptat la data de 17 noiembrie 2017 de către Parlamentul European, Consiliul și Comisia Europeană;
- Programul de Guvernare 2021-2024 „Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate”;
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030;

³² UAT Crișan, *Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027*, p. 6.

- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027;
- Strategia Națională de Incluziune a Romilor 2021-2027;
- Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027;
- Strategia generală de descentralizare;
- Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării cu orizont 2030;
- Mecanismul ITI Delta Dunării;
- Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est pentru perioada 2021-2027;
- Programul Regional Sud-Est 2021-2027;
- Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Tulcea pentru perioada 2021-2027;
- Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027.

3. Obiectivele programului:

Programul 1.1. vizează ca până în 2025 să se atingă următoarele rezultate:

- Reducerea numărului de persoane aparținând grupurilor vulnerabile;
- Agenți economici și sociali susținuți prin sprijin financiar și non-financiar.

4. Indicatori de rezultat:

Tabelul 2. Obiectivul Strategic 1: Indicatori de rezultat ai Programului 1.1

Indicatorii de rezultat ai programului (outcome)	Valoare de referință (an)	Țintă 2025	Observații
Ponderea persoanelor care aparțin grupurilor vulnerabile și care depășesc situația de vulnerabilitate urmare a sprijinului primit în total persoane care aparțin grupurilor vulnerabile	CVR (2023)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Creșterea numărului de agenți economici și sociali susținuți	CVR (2023)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

5. Măsuri:

Măsurile prin care programul va fi implementat sunt prezentate sintetic în continuare. Bugetele alocate, precum și indicatorii și obiectivele de monitorizare aferente sunt prezentate în Anexele la PSI.

Tabelul 3. Obiectivul Strategic 1: Măsurile Programului 1.1

(1.1.1) Reducerea numărului de persoane aparținând grupurilor vulnerabile
<i>Măsura 1.1.1 Sprijin pentru consolidarea participării sociale și economice a grupurilor vulnerabile</i>
(1.1.2) Agenți economici și sociali susținuți prin sprijin financiar și non-financiar
<i>Măsura 1.1.2 Implementarea de acțiuni pentru încurajarea spiritului antreprenorial (promovare, instruire, informare etc.)</i>
<i>Măsura 1.1.3 Suport pentru asigurarea infrastructurii de afaceri comunale</i>
<i>Măsura 1.1.4 Sprijin pentru cooperare și inovare</i>
<i>Măsura 1.1.5 Programul pentru stimularea înființării întreprinderilor mici și mijlocii „Start-up Crișan”</i>

6. Finanțarea programului:

Programul 1.1 se finanțează parțial din bugetul local de venituri și cheltuieli al Comunei Crișan, precum și din fonduri nerambursabile din surse interne și externe.

Factori critici de succes/condiții cheie:

- Stabilitatea politică și instituțională;
- Transparență sporită;
- Asigurarea resurselor financiare, logistice și umane pentru implementarea programului;
- Interes din partea actorilor implicați /beneficiarilor;
- Consolidarea colaborării instituționale cu instituții/autorități locale, parteneri sociali, mediu de afaceri, în domeniile de responsabilitate ale Primăriei Comunei Crișan.

Programul 1.2: Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile

1. Descrierea programului:

Asigurarea unei infrastructuri adecvate și servicii de calitate este esențială în dezvoltarea locală.

Programul valorifică **rezultatele și experiența pozitivă** obținute în cadrul proiectelor derulate de Primăria Comunei Crișan în perioada de programare 2014-2020 acordând o atenție specială **extinderii surselor de finanțare** (inclusiv o mai mare mobilizare a fondurilor externe nerambursabile).

Astfel, Programul continuă, diversifică și extinde investițiile în diferitele domenii de infrastructură realizate de Primărie în perioada programatică 2014-2020 punând accent pe **modernizarea și extinderea infrastructurii educaționale, dezvoltarea serviciilor sociale și**

de asistență socială, aflate sub presiunea accentuării fenomenului de îmbătrânire accentuată a populației din localitate, *construirea infrastructurii publice rurale de valorificare a produselor tradiționale, gastronomie și meșteșuguri, a folclorului tradițional și de agrement* pentru localnici și turiști, *sporirii accesibilității* locuitorilor la serviciile de utilități publice și modernizării și dezvoltării acestora, precum și ale *asigurării unei mobilități sustenabile*, cu valorificarea avantajelor tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC).

O atenție specială este acordată **unei mai bune exploatări a potențialului turistic** al comunei Crișan. Turismul a fost unul dintre cele mai afectate sectoare economice în perioada pandemiei de COVID 19, atât la nivel național, cât și local. În comuna Crișan, numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică a crescut cu aproape 24% în anul 2022 (42 de structuri) față de anul 2019 (34 de structuri), dar numărul înnoptărilor în aceste unități a cunoscut o scădere cu aproape 44% în anul 2022 (16.315 înnoptări) față de anul 2019 (29.028 înnoptări)³³.

Astfel, Programul are în vedere elaborarea **strategiei de promovare turistică a comunei Crișan**, un document de politici publice ce va contribui la **creșterea vizibilității comunei Crișan pe plan intern și extern**, a **atractivității** sale ca destinație turistică, a **numărului de turiști** și implicit, a **ponderii sectorului turism în economia localității**.

2. Domeniul de politici publice:

Programul 1.2. se fundamentează în baza priorităților stabilite prin:

- Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite;
- Obiectivele de Politică (OP) ale Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027;
- Pilonul European al Drepturilor Sociale, adoptat la data de 17 noiembrie 2017 de către Parlamentul European, Consiliul și Comisia Europeană;
- Programul de Guvernare 2021-2024 „Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate”;
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030;
- Planul de Relansare și Reziliență;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027;
- Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025;
- Strategia pentru modernizarea infrastructurii educaționale 2018 - 2023;
- Strategia generală de descentralizare;
- Strategia națională de sănătate 2022-2030;
- Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027;

³³ Institutul Național de Statistică, *TUR105E - Înnoptări în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri, județe și localități* și *TUR101C - Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri, județe și localități*.

- Strategia Națională de Incluziune a Romilor 2021-2027;
- Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României „România policentrică 2035 - Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni”;
- Master Planul General de Transport al României;
- Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării cu orizont 2030;
- Mecanismului ITI Delta Dunării;
- Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est pentru perioada 2021-2027;
- Programul Regional Sud-Est 2021-2027;
- Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Tulcea pentru perioada 2021-2027;
- Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027.

3. Obiectivele programului:

Programul 1.2 vizează ca până în 2025 să se atingă următoarele rezultate:

- Investiții realizate în infrastructura serviciilor de bază și de dezvoltare publică;
- Îmbunătățirea vizibilității interne și internaționale a comunei Crișan.

4. Indicatori de rezultat:

Tabelul 4. Obiectivul Strategic 1: Indicatori de rezultat ai Programului 1.2

Indicatorii de rezultat ai programului (outcome)	Valoare de referință (an)	Țintă 2025	Observații
Gradul de realizare a investițiilor în infrastructura serviciilor de bază și dezvoltare publică, programate în timpul implementării PSI	CVR (2022)	100%	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Creșterea aparițiilor în presa economică și de turism	CVR (2023)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

5. Măsuri:

Măsurile prin care programul va fi implementat sunt prezentate sintetic în continuare. Bugetele alocate, precum și indicatorii și obiectivele de monitorizare aferente sunt prezentate în Anexele la PSI.

Tabelul 5. Obiectivul Strategic 1: Măsurile Programului 1.2

(1.2.1) Investiții realizate în infrastructura serviciilor de bază și dezvoltare publică

Măsura 1.2.1 Investiții în înființarea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor de bază locale, inclusiv pentru petrecerea timpului liber, cultură și turism și infrastructură asociată

Măsura 1.2.2 Investiții în alte obiective de interes public sau social

(1.2.2) Îmbunătățirea vizibilității interne și internaționale a comunei Crișan

Măsura 1.2.3 Elaborarea strategiei de promovare turistică a comunei Crișan

6. Finanțarea programului:

Programul 1.2 se finanțează parțial din bugetul local de venituri și cheltuieli al Comunei Crișan, precum și din fonduri nerambursabile din surse interne și externe.

Factori critici de succes/condiții cheie:

- Stabilitatea politică și instituțională;
- Transparență sporită;
- Asigurarea resurselor financiare, logistice și umane pentru implementarea programului;
- Realizarea documentațiilor tehnico-economice în graficul planificat;
- Consolidarea colaborării instituționale cu instituții/autorități locale, parteneri sociali, mediu de afaceri, în domeniile de responsabilitate ale Primăriei Comunei Crișan.

Obiectivul Strategic 2: Creșterea capacității administrative

În pofida unor **progrese incontestabile realizate de autoritățile administrației publice locale ale comunei Crișan** în direcția implementării unui management instituțional performant și dezvoltării capacității instituționale, continuă să se manifeste o serie de aspecte negative (probleme principale³⁴) ce urmează a fi ameliorate în contextul implementării Planului Strategic Instituțional.

La baza **identificării** acestor aspecte stau rezultatele analizelor (SWOT, CAF, PESTLE) derulate pentru fundamentarea prezentului PSI.

Grupate, problemele principale identificate la nivelul Primăriei Comunei Crișan vizează atât managementul strategic, cât și cel operațional, transparența, comunicarea și colaborarea inter-instituțională și cu alți factori interesați, fiind necesară sporirea eforturilor instituționale în planul consolidării *planificării strategice, managementului cunoștințelor și resurselor, precum și al monitorizării performanței instituționale*.

În acest context, **creșterea capacității administrative** reprezintă un **obiectiv strategic** al Primăriei Comunei Crișan, atingerea sa contribuind la asigurarea unui management eficient al politicilor și programelor publice promovate de instituție, precum și la o mai bună valorificare a resurselor financiare.

Obiectivul oferă un cadru-suport coerent și integrat ce asigură creșterea capacității administrative prin consolidarea a patru piloni fundamentali:

- 1) *stabilitate instituțională;*
- 2) *dezvoltarea resursei umane;*
- 3) *îmbunătățirea performanței instituționale, bazată pe inovare și digitalizare, cu o calitate crescută a actului administrativ;*
- 4) *creșterea transparenței și accesului liber la informații de interes public și îmbunătățirea comunicării (interne și externe) cu părțile interesate.*

Obiectivul este susținut de un singur program, „**Management (de suport) organizațional**”, care reunește **1 rezultat și 5 măsuri** ce corespund rezultatului așteptat.

Figura de mai jos surprinde relația dintre obiectiv, program și măsuri.

³⁴ Prin probleme principale se înțeleg acele probleme fundamentale pentru modul de organizare și funcționare a Primăriei Comunei Crișan, care necesită intervenție imediată și sunt izvor pentru alte probleme instituționale.

Figura 6. Obiectivul Strategic 2: Structura

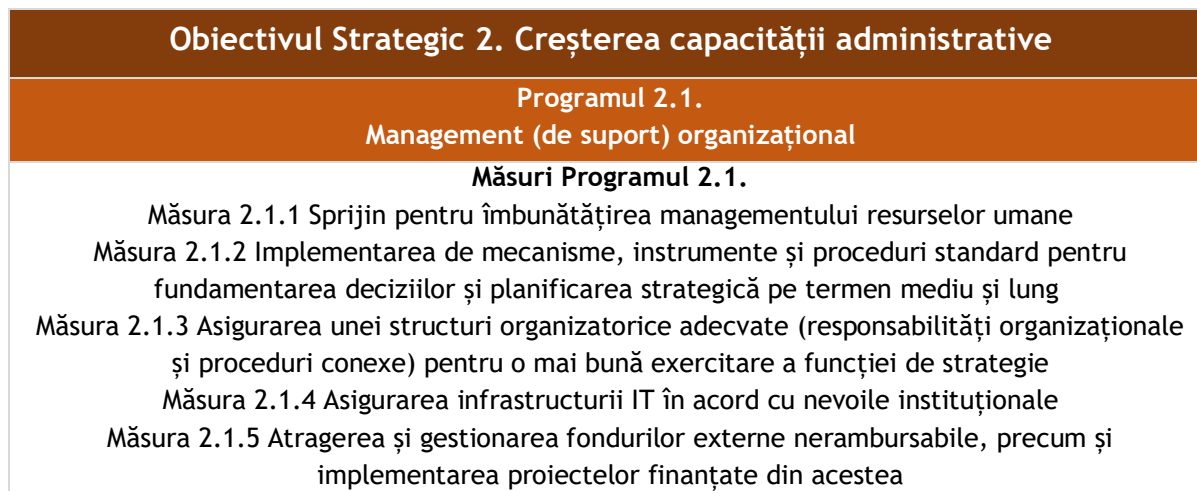

Figura 7. Obiectivul Strategic 2: Impact și Rezultate

Impact	Indicator de impact 2.1: Nivelul încrederii cetățenilor în Primăria Comunei Crișan și acțiunile sale³⁵ - Țintă 2025: $\geq 120\% \times \text{CVR} (2023)$ Indicator de impact 2.2: Gradul de corelare dintre planificarea politicilor publice și elaborarea bugetului³⁶ - Țintă 2025³⁷ $\geq 80\%$
Rezultate	(2.1.1) Îmbunătățirea eficacității și eficienței activității instituționale

Programul 2.1: Management (de suport) organizațional

1. Descrierea programului:

Analiza mediului intern a evidențiat un număr semnificativ de constrângeri care împiedică Primăria Comunei Crișan să își realizeze sarcinile și să își îndeplinească mandatul la nivelul de performanță așteptat.

În acest sens, Programul 2.1 urmărește **îmbunătățirea capacității administrative** prin promovarea unui set de măsuri pentru dezvoltarea funcțiilor de suport instituțional.

³⁵ Formula de calcul a indicatorului este următoare: Numărul răspunsurilor cu evaluare „grad de încredere foarte ridicat” și „grad de încredere ridicat”/Numărul răspunsurilor valide de evaluare a gradului de încredere) x 100. Stabilirea Țintelor pentru anii următori se va baza pe rezultatul din anul 2023.

³⁶ Indicatorul are valoarea de 100% dacă programele incluse în Planul Strategic Instituțional (PSI) sunt identice cu programele bugetare, fiind anexă la bugetul anual al UAT Comuna Crișan; Indicatorul are valoarea 0 dacă programele incluse în PSI nu sunt identice cu programele bugetare).

³⁷ Ținta se bazează pe o abordare prudentă ce ia în calcul posibila modificare a viziunii autorităților locale urmare a schimbării componenței acestora, generate de noile alegeri ale autorităților administrației publice locale din anul 2024.

Astfel, Programul se concentrează pe asigurarea resurselor (financiare, logistice și umane) și dezvoltarea instrumentelor necesare pentru desfășurarea în condiții optime a activității Primăriei Comunei Crișan.

Măsurile Programului 2.1 asigură creșterea transparenței și coerenței actului decizional, adecvarea angajaților la complexitatea activității desfășurate printr-o formare profesională adecvată, atragerea și retenția de resurse umane în acord cu nevoile instituționale.

Îmbunătățirea proceselor se va baza pe *dezvoltarea procedurilor de lucru, creșterea transparenței și calității proceselor de luare a deciziilor, reproiectarea sistemului organizatoric, eficientizarea comunicării interne, inclusiv adoptarea/dezvoltarea instrumentelor IT optime* pentru o mai bună satisfacere a nevoilor și așteptărilor cetățenilor și mediului de afaceri.

Programul susține deopotrivă elaborarea și adoptarea Programului Anual de Lucru al Consiliului Local al Comunei Crișan (PALCL)³⁸, *document programatic de importanță majoră* pentru dezvoltarea integrată a comunei și care va reprezenta fundamentul pentru acțiunile Primăriei Comunei Crișan.

Programul oferă suport activităților de tip operațional acoperite de celelalte programe cuprinse în Planul Strategic Instituțional.

Construirea capacității instituționale se va baza și pe *asigurarea de resurse extra-bugetare* pentru atingerea obiectivelor instituționale, prin atragerea de noi fonduri nerambursabile din surse externe.

2. Domeniul de politici publice:

P 2.1. se fundamentează în baza priorităților stabilite prin:

- Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite;
- Obiectivele de Politică (OP) ale Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027;
- Agenda pentru competențe în Europa în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței;
- Pilonul European al Drepturilor Sociale, adoptat la data de 17 noiembrie 2017 de către Parlamentul European, Consiliul și Comisia Europeană;
- Programul de Guvernare 2021-2024 „Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate”;
- Planul Național de Redresare și Reziliență;
- Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030;

³⁸ Programul Anual de Lucru al Consiliului Local al Comunei Crișan (PALCL) reprezintă un instrument de planificare anuală a acțiunilor autorității deliberative. Pentru a putea fi introduse în PALCL, proiectele de hotărâri trebuie să îndeplinească anumite condiții de maturitate și oportunitate. Dincă, D.V., *Programul Anual de Activitate al Consiliului Local/Județean*, 2022. Document disponibil online la adresa <https://administratielocala.ro/2022/05/01/programul-anual-de-activitate-al-consiliului-local-judetean/>.

- Strategia Națională Anticorupție 2021-2025;
- Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027;
- Strategia generală de descentralizare;
- Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027;
- Strategia națională pentru locuri de muncă verzi 2018 - 2025;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027;
- Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est pentru perioada 2021-2027;
- Programul Regional Sud-Est 2021-2027;
- Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Tulcea pentru perioada 2021-2027;
- Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027.

3. Obiectivele programului:

Programul 2.1. vizează ca până în 2025 să se atingă următoarele rezultate:

- Îmbunătățirea eficacității și eficienței activității instituționale.

4. Indicatori de rezultat:

Tabelul 6. Obiectivul Strategic 2: Indicatori de rezultat ai Programului 2.1

Indicatorii de rezultat ai programului (outcome)	Valoarea de referință (an)	Ținta 2025	Observații
Gradul de implementare (anuală) al PALCL	CVR (2024)	≥ 80%	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Indicele de satisfacție al personalului ³⁹	CVR (2023)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Procentul de creștere a resurselor extra-bugetare	CVR (2023)	≥5% * CVR (2023)	Sursa: Primăria Comunei Crișan

5. Măsuri:

Măsurile prin care programul va fi implementat sunt prezentate sintetic în continuare. Bugetele alocate, precum și indicatorii și obiectivele de monitorizare aferente sunt prezentate în Anexele la PSI.

³⁹ Formula de calcul a indicatorului este următoare: (Numărul răspunsurilor cu evaluare „grad de satisfacție foarte ridicat” și „grad de satisfacție ridicat”/Numărul răspunsurilor valide de evaluare a gradului de satisfacție) x 100. Stabilirea Țintelor pentru anii următori se va baza pe rezultatul din anul 2023.

Tabelul 7. Obiectivul Strategic 2: Măsurile Programului 2.1

(2.1.1) Îmbunătățirea eficacității și eficienței activității instituționale	
<i>Măsura 2.1.1 Sprijin pentru îmbunătățirea managementului resurselor umane</i>	
<i>Măsura 2.1.2 Implementarea de mecanisme, instrumente și proceduri standard pentru fundamentarea deciziilor și planificarea strategică pe termen mediu și lung</i>	
<i>Măsura 2.1.3 Asigurarea unei structuri organizatorice adecvate (responsabilități organizaționale și proceduri conexe) pentru o mai bună exercitare a funcției de strategie</i>	
<i>Măsura 2.1.4 Asigurarea infrastructurii IT în acord cu nevoile instituționale</i>	
<i>Măsura 2.1.5 Atragerea și gestionarea fondurilor externe nerambursabile, precum și implementarea proiectelor finanțate din acestea</i>	

6. Finanțarea programului:

Programul 2.1 se finanțează parțial din bugetul local de venituri și cheltuieli al Comunei Crișan, precum și din fonduri nerambursabile din surse interne și externe.

Factori critici de succes/condiții cheie:

- Asigurarea stabilității organizaționale;
- Asigurarea resurselor necesare implementării programului;
- Respectarea metodologiei aferente planificării, monitorizării și evaluării bugetare bazate pe programe bugetare;
- Acces la tehnologie modernă;
- Consolidarea capacității de formulare, monitorizare și evaluare de politici publice prin atragerea de competențe specifice;
- Consolidarea colaborării inter-instituționale și a parteneriatului cu societatea civilă și alte părți interesate, în domeniile de responsabilitate ale Primăriei Comunei Crișan;
- Menținerea unui nivel ridicat de angajament și control din partea Primăriei Comunei Crișan pentru realizarea reformelor necesare și atingerea obiectivelor asumate pentru creșterea capacității administrative.

Obiectivul Strategic 3: Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit

Comuna Crișan se confruntă cu o serie de **probleme majore legate de calitatea factorilor de mediu**, generate în special de poziționarea sa geografică în zona Deltei Dunării, dar și de efectele schimbărilor climatice: **inundații frecvente, perioade prelungite de secetă, deteriorarea calității apelor, diminuarea resurselor piscicole, eroziune etc.**⁴⁰, existând adesea situații în anotimpul rece când localitatea rămâne izolată din cauza sloiurilor care curg pe Dunăre.

Provocările menționate reprezintă riscuri semnificative ecologice, economice și în materie de siguranță pentru populația (și activitățile ei) și ecosistemele sale. Acestora li se adaugă **gradul redus de conștientizare** a populației și agenților economici **privind managementul ariilor protejate**.

Pentru diminuarea acestor riscuri, obiectivul strategic, circumscris *politicii de mediu* a autorităților locale ale comunei Crișan, se bazează pe implementarea de măsuri ce susțin viziunea de dezvoltare durabilă a localității: „În perspectiva anului 2027, comuna Crișan va fi o comună dezvoltată durabil; inteligent; cu conservarea resurselor de mediu și cu o puternică preocupare pe incluziune socială”⁴¹. Sectorial, în domeniul mediului, viziunea este transpusă în următorul deziderat ce trebuie atins în orizontul 2027:

„O comună, verde, cu un mediu curat, spații verzi amenajate, cu oportunități atractive de petrecere a timpului liber care să valorifice potențialul imens natural și antropic al comunei și județului.”⁴²

Obiectivul Strategic 3 este în acord cu recomandările UE care subliniază necesitatea ca localitățile să își formeze capacitatea de adaptare printr-o utilizare eficientă a resurselor, pentru a reduce efectele negative ample ale schimbărilor climatice cu care deja se confruntă.

Totodată Obiectivul Strategic 3 asigură transpunerea, la nivelul comunei Crișan, a obiectivului specific „RSO2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea

⁴⁰ UAT Comuna Crișan, *Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027*, p. 64.

⁴¹ *Ibidem*, p. 69.

⁴² *Ibidem*.

tuturor formelor de poluare” asumat în cadrul Programului Regional Sud- Est pentru perioada 2021-2027.

Obiectivul este susținut de **1 program**, „Protejarea mediului și resurselor naturale” ce reunește un set de **6 măsuri** ce cuprind soluții locale ce respectă obiectivele dezvoltării durabile pentru a încuraja reziliența comunei și protejarea ecosistemelor sale.

Figura de mai jos surprinde relația dintre obiectiv, program și măsuri.

Figura 8. Obiectivul Strategic 3: Structura

Obiectivul Strategic 3. Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit	
Programul 3.1. Protejarea mediului și resurselor naturale	
Măsuri Programul 3.1.	
Măsura 3.1.1 Suport pentru îmbunătățirea calității componentelor mediului, valorificarea atuurilor de mediu și protecția populației împotriva efectelor schimbărilor climatice	
Măsura 3.1.2 Investiții pentru creșterea economiilor de energie primară	
Măsura 3.1.3 Investiții pentru producerea de energie din surse regenerabile	
Măsura 3.1.4 Suport pentru reconstrucția ecologică a terenurilor degradate	
Măsura 3.1.5 Management eficient al deșeurilor	
Măsura 3.1.6 Evenimente și acțiuni de informare/educative cu privire la protecția mediului, schimbările climatice și biodiversitate	

Figura 9. Obiectivul Strategic 3: Impact și Rezultate

Impact	Indicator de impact 3.1.: Emisii de gaze cu efect de seră estimate Ținta 2025 - Conform PAL
Rezultate	(3.1.1) Investiții noi și în curs pentru reducerea emisiilor GES, adaptarea la schimbările climatice și managementul riscurilor

Programul 3.1: Protejarea mediului și resurselor naturale

1. Descrierea programului:

Din perspectiva **calității aerului**, datele recente cuprinse în platforma online Urban Data Plus a Comisiei Europene arată că la nivelul Regiunii Sud-Est de care aparține comuna Crișan, **emisiile de CO₂ și de NO_x au o tendință de creștere** pentru perioada 2020-2030, de **aproape 4%**, respectiv de **aproape 3%**⁴³.

⁴³ Se estimează creșterea emisiilor de CO₂ de la 29,13 tone metrice în anul 2020 la 30,25 tone metrice în anul 2030 și a emisiilor de NO_x de la 19,36 kilotone la 19,87 kilotone. A se vedea mai mult, platforma online Urban Data Plus a Comisiei Europene, Regiunea Sud-Est, <https://urban.jrc.ec.europa.eu/my->

La nivelul județului Tulcea funcționează trei stații automate de monitorizare a calității aerului ce fac parte din Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA)⁴⁴, dar această monitorizare nu acoperă și zona comunei Crișan. În plus, o cauză importantă de poluare a aerului o reprezintă *încălzirea tuturor spațiilor construite din comuna Crișan prin arderea combustibililor lichizi și solizi, întrucât în localitate nu există operatori de energie termică*, iar „societățile economice, industriale, agricole își asigură încălzirea tuturor spațiilor de producție și birouri prin instalații proprii, cu energie electrică, sobe cu acumulare de căldură sau în centrale termice proprii cu combustibil lichid sau solid”⁴⁵.

Întrucât comuna Crișan este străbătută de brațul Sulina, **calitatea apelor rețelei hidrografice din zonă este afectată de nivelul ridicat de poluare pe care îl prezintă Dunărea**, ca urmare a unui management defectuos al apelor uzate și al lipsei infrastructurii de tratare a apelor uzate. În plus, Delta Dunării este **zona cea mai deficitară din perspectiva accesului la apă potabilă**⁴⁶, iar în comuna Crișan „două din cele trei localități componente (Crișan și Mila 23) au rezolvat, parțial, problema alimentării cu apă, iar pentru Caraorman, sistemul de alimentare cu apă al localității este cuprins în “Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Tulcea, în perioada 2014-2020” - demarat de SC Aquaserv SA Tulcea.

În ceea ce privește **solul**, poluarea cu nitrați a terenurilor, a apelor de adâncime și suprafață, poluare provenită din activități agricole și de creștere a animalelor, precum și unele *fenomene naturale* specifice zonei (secetă, vânt, exces de umiditate etc.) sunt principalii factori care conduc la **degradarea solurilor (eroziune, deșertificare)** din comună. În plus, în planul **managementului deșeurilor**, nivelul colectării selective a deșeurilor, al reciclării și valorificării acestora nu este unul deplin.

Cât privește **riscurile naturale și antropice**, comuna Crișan prezintă un **pericol permanent de inundații** provocate atât de Dunăre, cât și din infiltrația apei freactice.

Programul 3.1 mobilizează investiții publice și cuprinde măsuri pentru diminuarea factorilor de risc ecologic, economic și în materie de siguranță a populației (și activitățile ei), fiind în acord cu orientările UE, naționale și ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, precum și cu prioritățile de mediu susținute de autoritățile locale ale comunei Crișan și cuprinse în *Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027*.

place?lng=en&ctx=udp&ts=EU&is=Default&tl=2&tu=RO22&d=17&cl=default&pil=level-indicator&clc=009-environment-climate.

⁴⁴ Două dintre stații sunt instalate în Municipiul Tulcea și una la ieșirea din orașul Isaccea. UAT Județul Tulcea, *Strategia de dezvoltare durabilă a județului Tulcea pentru perioada 2021-2027*, pp. 175-176.

⁴⁵ UAT Comuna Crișan, *Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027*, p. 64.

⁴⁶ Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, *Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării (2030)*, iunie 2015, p. 157.

Nu în ultimul rând, Programul contribuie la creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la importanța și impactul comportamentului ecocivic în planul protejării sănătății și bunăstării cetățenilor.

2. Domeniul de politici publice:

P 3.1. se fundamentează în baza priorităților stabilite prin:

- Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite;
- Obiectivele de Politică (OP) ale Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027;
- Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, *Pactul ecologic european*, COM/2019/640 final;
- Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030: Readucerea naturii în viețile noastre;
- Planul Național de Redresare și Reziliență;
- Programul de Guvernare 2021-2024 „Coaliția pentru reziliență, dezvoltare și prosperitate”;
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030;
- Strategia Națională de Protecția Mediului 2004-2025;
- Strategia națională privind schimbările climatice și creșterea economică bazată pe emisii reduse de carbon 2016-2030;
- Planul Național de Acțiune în Domeniul Eficienței Energetice;
- Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbării Climatice 2021-2030;
- Strategia națională de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050;
- Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării cu orizont 2030;
- Mecanismului ITI Delta Dunării;
- Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est pentru perioada 2021-2027;
- Programul Regional Sud-Est 2021-2027;
- Strategia de Dezvoltare Locală a Zonei Pescărești Delta Dunării;
- Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Tulcea pentru perioada 2021-2027;
- Strategia integrată de dezvoltare durabilă a comunei Crișan, județul Tulcea, pentru perioada 2021-2027.

3. Obiectivele programului:

Programul 3.1. vizează ca până în 2025 să se atingă următoarele rezultate:

- Investiții noi și în curs pentru reducerea emisiilor GES, adaptarea la schimbările climatice și managementul riscurilor.

4. Indicatori de rezultat:

Tabelul 8. Obiectivul Strategic 3: Indicatori de rezultat ai Programului 3.1

Indicatorii de rezultat ai programului (outcome)	Valoarea de referință (an)	Ținta 2025	Observații
Gradul de realizare a investițiilor, programate în timpul implementării PSI	CVR (2023)	100%	Sursa: Primăria Comunei Crișan

5. Măsuri:

Măsurile prin care programul va fi implementat sunt prezentate sintetic în continuare. Bugetele alocate, precum și indicatorii și obiectivele de monitorizare aferente sunt prezentate în Anexele la PSI.

Tabelul 9. Obiectivul Strategic 3: Măsurile Programului 3.1

(3.1.1) Investiții noi și în curs pentru reducerea emisiilor GES, adaptarea la schimbările climatice și managementul riscurilor
<i>Măsura 3.1.1 Suport pentru îmbunătățirea calității componentelor mediului, valorificarea atuurilor de mediu și protecția populației împotriva efectelor schimbărilor climatice</i>
<i>Măsura 3.1.2 Investiții pentru creșterea economiilor de energie primară</i>
<i>Măsura 3.1.3 Investiții pentru producerea de energie din surse regenerabile</i>
<i>Măsura 3.1.4 Suport pentru reconstrucția ecologică a terenurilor degradate</i>
<i>Măsura 3.1.5 Management eficient al deșeurilor</i>
<i>Măsura 3.1.6 Evenimente și acțiuni de informare/educative cu privire la protecția mediului, schimbările climatice și biodiversitate</i>

6. Finanțarea programului:

Programul 3.1. se finanțează parțial din bugetul local de venituri și cheltuieli al Comunei Crișan, precum și din fonduri nerambursabile din surse interne și externe.

Factori critici de succes/condiții cheie:

- Stabilitatea instituțională;
- Transparență sporită;
- Asigurarea resurselor necesare implementării programului, inclusiv prin finanțarea din surse extra-bugetare nerambursabile;
- Alocări bugetare care permit cofinanțarea proiectelor;
- Realizarea documentațiilor tehnico-economice în graficul planificat;
- Accesul la tehnologie de ultimă generație;

- Consolidarea colaborării instituționale cu instituții/autorități locale, în domeniile de responsabilitate ale Primăriei Comunei Crișan.

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

2) Programe și măsuri conexe, indicatori de realizare imediată (outputs)

Pentru fiecare măsură sunt prezentate în tabelele de mai jos următoarele informații: a) *titlu*; b) *descrierea măsurii*; c) *domeniul de politici publice (obiectivul strategic)*; d) *perioada de operaționalizare*; e) *indicatorii de ieșire* (de realizare imediată sau output) și țintele indicatorilor aferenți măsurilor. În ceea ce privește sursa de finanțare aferentă fiecărei măsuri, bugetele alocate sunt redactate la punctul 3 al Componentei de Buget (CB)/Programare Bugetară (CPB).

Obiectiv strategic 1: Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
Program 1.1. Economie locală competitivă și sustenabilă					
Rezultat 1.1.1: Reducerea numărului de persoane aparținând grupurilor vulnerabile					
Măsura 1.1.1 Sprijin pentru consolidarea participării sociale și economice a grupurilor vulnerabile	Beneficiari persoane fizice [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
În derulare	Beneficiari persoane juridice [nr.] / CVR (2022)	≥ 1	≥ 1	≥ 1	

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
Măsura asigură transpunerea unor linii de acțiune ale <i>Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027 și ale Planului de Acțiune aferent</i>, la nivelul comunei Crișan. Astfel, măsura urmărește o mai bună integrare a persoanelor aflate în dificultate din comuna Crișan în activitățile economice desfășurate în localitate prin implementarea unor programe culturale, sportive, de voluntariat dedicate/inclusiv grupurilor. Măsura susține totodată și activități/proiecte precum: derularea la nivelul comunității a unei campanii în rândul grupurilor defavorizate pentru a-i determina să intre pe piața muncii, acțiuni de sprijin pentru persoanele dezavantajate (alimente, rechizite etc.), acțiuni de prevenire a abandonului școlar și a comportamentului violent în școli, sprijinirea activităților ONG-urilor din domeniul social ș.a.	Evenimente derulate [nr.] / 0 (2022)	≥ 1	≥ 1	≥ 1	
Rezultat 1.1.2: Agenți economici și sociali susținuți prin sprijin financiar și non-financiar					
Măsura 1.1.2 Implementarea de acțiuni pentru încurajarea spiritului antreprenorial (promovare, instruire, informare etc.)	Beneficiari persoane fizice [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
În derulare Măsura facilitează, între altele, o mai bună informare oamenilor de afaceri din localitate pentru accesarea fondurilor europene și alte surse de finanțare; susținerea producătorilor locali pentru dezvoltarea de magazine virtuale etc.	Beneficiari persoane juridice [nr.] / CVR (2022)	0	≥ 1	≥ 1	
Măsura 1.1.3 Suport pentru asigurarea infrastructurii de afaceri comunale Nouă Măsura are în vedere susținerea înființării unor entități (parcuri industriale/miniparcuri, centre de afaceri) pentru atragerea unui număr cât mai mare de investitori în zonă și crearea de noi locuri de muncă.	Parteneriate încheiate / [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020**

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
Măsura susține încheierea de parteneriate interinstituționale cu factori interesați (mediul academic și de cercetare, autorități și instituții publice, ONG-uri, mediu de afaceri etc.) care au la bază o serie de facilități asigurate de Primăria Comunei Crișan pentru atragerea investitorilor: transport naval subvenționat, scutiri la impozite pentru crearea de locuri de muncă, terenuri disponibile concesionării pentru dezvoltarea activității economice.					
Măsura 1.1.4 Sprijin pentru cooperare și inovare Nouă Totodată, măsura vizează și <i>informarea și conștientizarea</i> mediului de afaceri local/producători locali cu privire la beneficiile dezvoltării unor structuri de tip asociativ, grupuri de acțiune locală, dar și <i>lansarea unui program de informare/forum de dialog/dezbateri publice</i> cu privire la încheierea de parteneriate de tip public-privat.	Persoane fizice care primesc sprijin [nr.] / CVR (2022) Persoane juridice care primesc sprijin [nr.] / CVR (2022) Evenimente derulate [nr.] / 0 (2022)	Conform PAL Conform PAL ≥ 1	Conform PAL Conform PAL ≥ 1	Conform PAL Conform PAL ≥ 1	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Măsura 1.1.5 Programul pentru stimularea înființării întreprinderilor mici și mijlocii „Start-up Crișan” Nouă Măsura are în vedere sporirea IMM-urilor active în comuna Crișan, precum și creșterea densității acestora. Măsura va contribui la <i>reducerea fenomenului migratoriu</i> ce se manifestă la nivelul localității. Măsura vizează <i>activarea/susținerea potențialului antreprenorial</i> al persoanelor din grupurile vulnerabile; <i>dezvoltarea sau înființarea de activități non-agricole</i> în teritoriu	Indicator: Progresul cu privire la pregătirea și adoptarea programului: - programul este pregătit (20%) - programul este adoptat (50%) - programul este bugetat și pus în aplicare (100%)	20%	50%	100%	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
În scopul diversificării economiei locale; <i>oferirea de facilități fiscale/administrative</i> investitorilor locali ș.a.	Unitate de măsură: % Valoarea de referință: 0 (anul 2022)				
Program 1.2. Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile					
Rezultat 1.2.1: Investiții realizate în infrastructura serviciilor de bază și dezvoltare publică					
Măsura 1.2.1 Investiții în înființarea, îmbunătățirea sau extinderea serviciilor de bază locale, inclusiv pentru petrecerea timpului liber și pentru cultură și infrastructură asociată În derulare Măsura cuantifică eforturile Primăriei Crișan depuse pentru modernizarea și dezvoltarea infrastructurii și serviciilor publice aflate în competența autorităților locale ale comunei Crișan, cu valorificarea avantajelor tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) și prin mobilizarea fondurilor nerambursabile din surse externe și/sau interne. Măsura susține investiții în: - <i>infrastructura de învățământ</i>, cu accent pe dezvoltarea sistemului de predare on-line/e-learning și instruirea cadrelor didactice, dar și a elevilor în vederea familiarizării acestora cu aceste sisteme de predare. Sunt promovate/susținute deopotrivă <i>programe de internship</i> cu liceele din județul Tulcea în vederea adaptării elevilor la provocările și dinamica pieței muncii, precum și <i>cursuri de calificare și recalificare</i> a populației comunei în funcție de sectoarele cu deficit de forță de muncă de la nivelul comunei/județului. În egală măsură este susținută <i>furnizarea de servicii psiho-sociale</i> de sprijin destinate copiilor care provin din grupuri cu risc de abandon școlar ridicat, prevenției consumului	Acțiuni finanțate [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
de droguri, precum și părinților cu nivel scăzut de studii pentru o mai bună conștientizare a acestora privind importanța participării copiilor la educație. - <i>infrastructura sanitară și de asistență socială</i>, pentru îmbunătățirea accesului la serviciile medicale și de asistență socială, precum și a calității acestora. Este avută în vedere, în principal, construirea dispensarului uman în localitatea Mila 23, comuna Crișan. - <i>infrastructura culturală, sportivă și turistică/de agrement</i>; Măsura acordă o atenție specială construirii <i>infrastructurii publice rurale de valorificare a produselor tradiționale, gastronomie și meșteșuguri, a folclorului tradițional și de agrement</i> pentru localnici și turiști, cu scopul consolidării și protejării patrimoniului cultural, precum și creșterii potențialului turistic al localității. Se asigură totodată o creștere a oportunităților de piață pentru producătorii locali. - <i>infrastructura de transport</i> (drumuri de interes local și de exploatare), printr-o serie de <i>lucrări de construire, reabilitare, consolidare și modernizare</i>, a acesteia, cum ar fi de exemplu, modernizarea tronsonului I aferent drumului comunal DC7 și a drumurilor stradale din comuna Crișan. - <i>infrastructura de utilități</i>, pentru modernizarea și dezvoltarea acesteia, precum și pentru sporirea accesibilității locuitorilor la serviciile de utilități publice. Sunt vizate, în principal, reabilitatea și extinderea iluminatului public în comuna Crișan.					
Măsura 1.2.2 Investiții în alte obiective de interes public sau social Nouă Măsura urmărește finanțarea altor obiective de interes public sau social și care nu sunt vizate de măsurile 1.2.1 și 1.2.3, cu scopul creșterii calității vieții locuitorilor comunei.	Acțiuni finanțate [nr.] /0 (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

	Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
	Între acestea se numără <i>construirea și dotarea sediului Primăriei Comunei Crișan, dezvoltarea rețelei de internet gratuit în spațiile publice din satele comunei, introducerea și extinderea rețelelor de camere de supraveghere video în satele comunei și dezvoltarea sistemului de irigații local.</i>					
	Rezultat 1.2.2: Îmbunătățirea vizibilității interne și internaționale a comunei Crișan					
	Măsura 1.2.3 Elaborarea strategiei de promovare turistică a comunei Crișan Nouă Măsura cuantifică eforturile Primăriei Comunei Crișan pentru asigurarea unei dezvoltări durabile a turismului în comuna Crișan cu impact pozitiv în creșterea veniturilor bugetului localității. Este vizată elaborarea și implementarea strategiei de promovare turistică a comunei Crișan, cu scopul unei mai bune poziționări în plan intern și internațional a localității. Aceasta va conduce la creșterea atractivității comunei ca destinație turistică, la creșterea numărului de turiști și implicit, la impunerea acestui domeniu ca activitate economică prioritară în economia localității.	Documente programatice elaborate [nr.] / 0	0	0	1	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Obiectiv strategic 2: Creșterea capacității administrative

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
Program 2.1. Management (de suport) organizațional					
Rezultat 2.1.1. Îmbunătățirea eficacității și eficienței activității instituționale					
Măsura 2.1.1 Sprijin pentru îmbunătățirea managementului resurselor umane În derulare Măsura vizează consolidarea politicii de resurse umane, dezvoltarea carierei profesionale a personalului reprezentând atât un drept cât și o obligație, în conformitate cu prevederile legale ale art. 458 din OUG nr. 57/2019 <i>privind Codul administrativ</i> , cu modificările și completările ulterioare. Măsura se fundamentează pe nevoile identificate la nivelul personalului aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan, fiind astfel prevăzută implementarea unui program dedicat și personalizat de formare (cursuri și schimb de experiență), cu accent pe domeniul tehnologiei informației și planificarea strategică. Măsura susține totodată elaborarea strategiei de dezvoltare a resurselor umane a Primăriei Comunei Crișan.	Personal instruit / [nr./an] / CVR (2022)	Conform planului anual de pregătire profesională a personalului aprobat	Conform planului anual de pregătire profesională a personalului aprobat	Conform planului anual de pregătire profesională a personalului aprobat	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Strategie elaborată și aprobată în graficul planificat / [Nr.] / 0(2023)	1	0	0	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Studii, analize, documente de	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
Măsura 2.1.2 Implementarea de mecanisme, instrumente și proceduri standard pentru fundamentarea deciziilor și planificarea strategică pe termen mediu și lung Nouă	fundamentare / [nr.] / CVR (2022)				Comunei Crișan
	Documente de planificare strategică adoptate / [nr.] / CVR (2022)	0	1	1	
Măsura vizează îmbunătățirea cadrului metodologic și procedural incident planificării strategice la nivelul instituției, cu accent pe abordarea bazată pe dovezi și în conformitate cu orientările și instrucțiunile <i>Ghidului pentru planificarea și fundamentarea procesului decizional din administrația publică locală</i> (Ghidul POCA).	Documente de politici publice pentru care se elaborează rapoarte de monitorizare și evaluare / [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	
Măsura susține totodată, elaborarea și implementarea <i>Planului Anual de Lucru al Consiliului Local (PALCL)</i> , un instrument de prioritizare a acțiunilor de importanță majoră pentru dezvoltarea integrată a comunei Crișan. Măsura vizează deopotrivă, implementarea unei metodologii și proceduri de consultare a grupurilor vulnerabile în dezvoltarea unor programe care îi privesc, precum modelul FRDS ⁴⁷ , în acord cu <i>Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027</i> .	(Numărul de proceduri armonizate în anul n / numărul total de proceduri planificate a fi armonizate în anul n) x 100 / [%] / CVR (2022)	100%	100%	100%	

⁴⁷ Modelul facilitării comunitare propus de Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS).

	Inițiative și Măsurile	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
	Măsura 2.1.3 Asigurarea unei structuri organizatorice adecvate (responsabilități organizaționale și proceduri conexe) pentru o mai bună exercitare a funcției de strategie Nouă Măsura are în vedere asigurarea unei <i>noi arhitecturi organizatorice</i> (responsabilități organizaționale și proceduri conexe) adecvate noilor obiective strategice instituționale, pentru a facilita implementarea Planului Strategic Instituțional. Instituția va asigura documente de formalizare a structurii organizatorice și proceduri transparente pentru personal, care vor reflecta mai bine atribuțiile compartimentelor, fluxul de lucru și etapele necesare pentru implementarea măsurilor cuprinse în PSI.	Regulamentul de Organizare și Funcționare al aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan este reînnoit [DA/NU] / DA (2022)	DA	DA	DA	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Măsura 2.1.4 Asigurarea infrastructurii IT în acord cu nevoile instituționale În derulare Măsura are în vedere consolidarea proceselor de management, optimizarea serviciilor furnizate și reducerea birocrăției în cadrul Primăriei Comunei Crișan, precum și în relația cu cetățenii și alte părți interesate, prin implementarea soluțiilor tehnologice integrate și inovatoare. În acest sens, măsura contribuie la atingerea obiectivului specific 2 „Optimizarea proceselor de lucru în scopul simplificării procedurilor administrative aplicabile cetățenilor, atât din perspectiva <i>front-office</i>, pentru asigurarea accesului online la serviciile publice, cât și <i>back-office</i>, pentru reducerea timpului de procesare a cererilor cetățenilor din domeniile de competență exclusivă și partajată ale	(Numărul de etape de implementare finalizate/ Numărul de etape de implementare planificate) x 100 / [%] / CVR (2022)	100%	100%	100%	Sursa: Primăria Comunei Crișan

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020**

	Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
	administrației publice locale” al proiectului „Optimizarea proceselor de lucru pentru simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrăției la nivelul Comunei Crișan, jud. Tulcea”, Cod MySMIS 154353/ Cod SIPOCA 1164.					
	Măsura 2.1.5 Atragerea și gestionarea fondurilor externe nerambursabile, precum și implementarea proiectelor finanțate din acestea În derulare Având în vedere incertitudinea ridicată și constrângerile bugetare generate pe fondul pandemiei de COVID 19 și al conflictului din Ucraina, în special în privința realizării veniturilor bugetare proprii, măsura are în vedere diversificarea resurselor de finanțare a inițiativelor Primăriei Comunei Crișan. Astfel, se urmărește creșterea gradului de atragere a fondurilor nerambursabile prin realizarea proiectelor cu finanțare externă. Măsura susține deopotrivă promovarea proiectelor derulate în parteneriat cu alte unități administrativ teritoriale din România, cu scopul întăririi relațiilor de cooperare teritorială ale Comunei Crișan.	Proiecte implementate prin fonduri UE, din care în parteneriat cu alte UAT-uri / [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

Obiectiv strategic 3: Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
Program 3.1. Protejarea mediului și resurselor naturale					
Rezultat 3.1.1. Investiții noi și în curs pentru reducerea emisiilor GES, adaptarea la schimbările climatice și managementul riscurilor					
Măsura 3.1.1 Suport pentru îmbunătățirea calității componentelor mediului, valorificarea atuurilor de mediu și protecția populației împotriva efectelor schimbărilor climatice În derulare Măsura cuantifică eforturile Primăriei Comunei Crișan în ceea ce privește diminuarea riscurilor asociate crizei climatice și creșterii poluării cu impact negativ ce se revărsă asupra populației și ecosistemelor de pe teritoriul comunei. În acest context sunt avute în vedere realizarea de investiții și dotări, după cum urmează: - realizarea unor facilități de acostare pentru ambarcațiuni a pescarilor/locuitorilor/turiștilor din zonă, ținând cont ca în prezent facilitățile de acostare sunt insuficiente pe teritoriul localității Crișan; Acțiunea se realizează în contextul implementării proiectului de investiții „Facilități de acostare ambarcațiuni în com. Crișan, jud. Tulcea” și contribuie la îndeplinirea Obiectivului O 2 „Sporirea atuurilor de mediu și încurajarea investițiilor care vizează	Acțiuni finanțate [nr./an] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

	Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
	atenuarea schimbărilor climatice” al Strategiei de Dezvoltare Locală a Zonei Pescărești Delta Dunării. - înființarea de toalete ecologice; - retehnologizarea stației de epurare din localitatea Crișan, comuna Crișan; - achiziționare utilaj, ambarcațiune și generator pentru situații de urgență; Acțiunea se realizează în contextul implementării proiectului de investiții „Achiziționare utilaj, ambarcațiune și generator pentru situații de urgență în Comuna Crișan, Județul Tulcea”. Acțiunea contribuie la diminuarea riscurilor generate de situațiile în care în anotimpul rece localitatea rămâne izolată din cauza sloiurilor care curg pe Dunăre. - crearea, extinderea, modernizarea, reabilitarea zonelor cu spații verzi, inclusiv prin amenajarea spațiilor de joacă pentru copii. Măsura vizează reducerea poluării cu nitrați a terenurilor, a apelor de adâncime și suprafață, poluare provenită din activități agricole și de creștere a animalelor. Astfel, măsura sprijină dezvoltarea unor puncte de colectare a gunoiului de grajd în vederea prelucrării și valorificării acestuia ca sursă de îngrășământ sau sursă de energie.					
	Măsura 3.1.2 Investiții pentru creșterea economiilor de energie primară în derulare Măsura cuprinde proiecte de investiții ce vizează scăderea consumului anual de energie primară a clădirilor rezidențiale și publice (lucrări de reabilitare termică a elementelor de envelopă a clădirii, a sistemului de încălzire/a sistemului de furnizare a apei calde de consum, instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei electrice și/sau termice pentru consum propriu, lucrări de instalare/reabilitare/modernizare a	Acțiuni finanțate [nr./an] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
sistemelor de climatizare și/sau ventilare mecanică pentru asigurarea calității aerului interior, de reabilitare/ modernizare a instalațiilor de iluminat în clădiri, instalarea de sisteme de management energetic integrat pentru clădiri etc).					
Măsura 3.1.3 Investiții pentru producerea de energie din surse regenerabile În derulare Măsura contribuie sinergic, alături de alte măsuri ale Programului 3.1, la reducerea emisiilor GES în comuna Crișan. Măsura susține montarea de panouri fotovoltaice și utilizarea pompelor de căldură sol-apă în localitățile comunei Crișan.	Producție anuală de energie verde realizată cu sistemul de panouri fotovoltaice/ [kWh/an, energie electrică] / CVR (2022) Pompe de căldură instalate/ [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Măsura 3.1.4 Suport pentru reconstrucția ecologică a terenurilor degradate În derulare Prin această măsură este urmărită <i>valorificarea terenurilor degradate</i> , cu scopul final de creștere a calității vieții locuitorilor și îmbunătățirea condițiilor de mediu. Este vizată astfel, derularea de acțiuni de împădurire și reîmpădurire a zonelor limitrofe satelor comunei, precum și realizarea de lucrări de combatere a eroziunii solurilor în localitățile comunei.	Suprafață terenurilor care fac obiectul unor măsuri de protecție și de refacere [ha] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
Măsura 3.1.5 Management eficient al deșeurilor În derulare Măsura cuprinde acțiuni care conduc la <i>prevenirea generării deșeurilor și pregătirea pentru reutilizare</i> , ceea ce asigură scăderea cantității de deșeuri eliminate.	Acțiuni finanțate [nr.] / CVR (2022)	Conform PAL	Conform PAL	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020**

	Inițiative și Măsuri	Indicator de realizare imediată (output)/Unitate de măsură/Valoarea de referință (an)	Ținta 2023	Ținta 2024	Ținta 2025	Observații
	Măsura susține dotarea cu echipamente și utilaje pentru desfășurarea activității de colectare deșeuri și întreținerea curățeniei locale.					
	Măsura 3.1.6 Evenimente și acțiuni de informare/educative cu privire la protecția mediului, schimbările climatice și biodiversitate În derulare Măsura vizează derularea unor <i>demersuri de conștientizare/informare/educare a populației</i> (cu ajutorul mass-mediei locale și pe site-ul instituțional al Primăriei Comunei Crișan) cu privire la importanța protecției mediului și a biodiversității, precum și a impactului schimbărilor climatice asupra populației și ecosistemelor. O atenție specială se va acorda tematicii privind colectarea, tratarea și depozitarea controlată a deșeurilor.	Evenimente și acțiuni de conștientizare/ informare/ educative / [nr./an] / CVR(2022)	≥ 1	≥ 1	≥ 1	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

3) Bugetul anual al programelor și estimărilor pentru următorii 3 ani (regula 1+ 3 ani) (mii LEI) aferente Planului Strategic Instituțional al Primăriei Comunei Crișan pentru perioada 2023-2025

Alocări anuale pe obiective strategice (Obiectivele strategice OS1-OS3)

		Bugetul local de venituri și cheltuieli al UAT Comuna Crișan, mii lei				Bugetul Statului, mii lei				Fonduri externe nerambursabile (FEN), mii lei				Alte surse, mii lei			
		2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
OS 1. Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite	P. 1.1 Economie locală competitivă și sustenabilă																
	P. 1.2 Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile																
OS 2. Creșterea capacității administrative	P.2.1. Management (de suport) organizațional																
OS 3. Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit	P.3.1 Protejarea mediului și resurselor naturale																

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

C: COMPONENTA DE IMPLEMENTARE (MONITORIZARE ȘI RAPORTARE)

1) Planul anual de lucru (PAL)

Etapă de implementare a Planului Strategic Instituțional (PSI) al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023-2025 este declanșată odată cu aprobarea acestuia prin Dispoziția Primarului Comunei Crișan.

Prin intermediul Comisiei de Monitorizare (CMON⁴⁸ constituită prin **Dispoziția Primarului Comunei Crișan** și a Subgrupurilor de Lucru (SL)⁴⁹, Primăria Comunei Crișan va întreprinde demersurile necesare pentru implementarea PSI, elaborând în acest sens, Planul anual de lucru (PAL). **PAL se va elabora efectiv de către Subgrupurile de Lucru (SL)**, sub coordonarea membrilor Comisiei de Monitorizare.

Elaborarea PAL⁵⁰ reprezintă o etapă importantă a procesului de implementare a PSI întrucât prin informațiile relevante cuprinse în structura sa (obiective, activități/sarcini concrete, rezultatele scontate, eventuale riscuri în realizarea obiectivelor, termene, departamentele implicate și persoanele responsabile cu îndeplinirea sarcinilor) permite decidenților locali o identificare, înțelegere și gestionare adecvată a eventualelor abateri negative de la rezultatele preconizate prin operaționalizarea măsurilor cuprinse în PSI.

2) Monitorizarea performanței (raportarea) și evaluarea PSI

În etapa de monitorizare și evaluarea a PSI 2023-2025, un rol important este acordat atingerii nivelului de performanță stabilit prin intermediul cadrului de monitorizare și evaluare cuprins în tabelul de la pct. 2) al secțiunii B) *Componenta de Buget/Programare Bugetară* (care include la pct. 3) și o prezentare generală a planificării financiare pentru perioada 2023-2025) și în Anexa 2, care prezintă indicatori și ținte pentru diferite niveluri de planificare.

Procesul de monitorizare este unul continuu care să permită verificarea realizării efective a activităților aferente PSI, precum și pentru coordonarea activităților dintre

⁴⁸ Conform OSGG nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice. Comisia de Monitorizare cuprinde conducătorii de compartimente din cadrul aparatului de specialitate al Primarului Comunei Crișan.

⁴⁹ Membrii CMON vor fi sprijiniți în derularea activităților de subgrupurile de lucru (SL), create în cea mai mare parte din personal tehnic, de execuție, desemnat de membrii CMON, pentru elaborarea PSI. În SL pot fi desemnate și persoane de conducere.

⁵⁰ PAL trebuie să fie aprobat de Primarul Comunei Crișan.

compartimentele instituției, fiind asigurat de CMON și alți factori de decizie de la nivelul Primăriei Comunei Crișan.

Procesul de monitorizare include și o raportare privind stadiul implementării Planului anual de lucru al PSI, pe baza sistemului de monitorizare a performanței ce cuprinde: a) *indicatorii de intrare (input-uri), de proces, de ieșire/de realizare imediată (outputs), de rezultat, de impact* și b) *instrumentele de realizare a monitorizării și evaluării, respectiv a raportării progresului*.

Monitorizarea progresului obiectivelor strategice și al programelor de către CMON are o frecvență semestrială, iar indicatorii de impact și de rezultat sunt măsurați la o perioadă mai lungă de timp decât indicatorii de realizare imediată.

La finalizarea implementării Planului anual de lucru, secretariatul tehnic va prezenta președintelui CMON un **Raport final de activitate**.

Evaluarea procesului de implementare a Planului Strategic Instituțional se efectuează la intervale regulate, iar **revizuirea** PSI se realizează anual, conform procedurilor documentate dedicate și stabilite la nivelul Primăriei Comunei Crișan. **Revizuirea** va consta în:

- ❖ compararea rezultatelor înregistrate cu cele planificate pentru anul anterior; acestea se vor baza pe obiectivele stabilite în planurile strategice și operaționale, respectiv PAL;
- ❖ desfășurarea unei „explorări” a mediului pentru a stabili orice modificări semnificative care sunt necesare pentru prognozele pe care se sprijină planul curent și
- ❖ adăugarea unui an suplimentar la plan.

Anexa 1. Analiza mediului extern (PESTLE)

FACTORII care au stat la baza Analizei mediului extern conform modelului
PESTLE

(implicațiile politice, economice, sociale, tehnologice, legislative și de mediu
(environment) asupra Primăriei Comunei Crișan)

INFLUENȚA FACTORILOR POLITICI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

FACTORI DE INFLUENȚĂ POLITICI	Descrierea impactului pe care îl au pentru Primăria Comunei Crișan
Amenințări/Vulnerabilități/Riscuri	
Stare tensionată din punct de vedere geopolitic	- Incertitudine în stabilirea/mentinerea direcțiilor strategice și a obiectivelor pe termen lung - Blocaje în implementarea proiectelor de investiții
Instabilitate politică (modificări frecvente ale Guvernului, ale conducerii ministerelor și dese reorganizări) și/sau a viziunii ce stă la baza Programului de Guvernare	
Lipsa asumărilor politice (în special în domenii cheie)	

INFLUENȚA FACTORILOR ECONOMICI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

FACTORI DE INFLUENȚĂ ECONOMICI	Descrierea impactului pe care îl au pentru Primăria Comunei Crișan
Amenințări/Vulnerabilități/Riscuri	
Existența unui potențial de competitivitate nevalorificat (turistic, piscicol ș.a.)	Pierdea unor oportunități de investiții de către Primărie
Lipsa resurselor financiare pentru susținerea de către autoritățile publice a unor proiecte mari de infrastructură care să încurajeze dezvoltarea turistică a comunei	
Instabilitate / criză financiară la nivel național pe fondul pe fondul pandemiei de COVID 19 și al conflictului din Ucraina	Risc major de scădere a veniturilor bugetului de venituri și cheltuieli (BVC) al UAT Comuna Crișan, ceea ce va genera dificultăți în asigurarea nevoilor funcționale (resurselor umane, logistice etc) pentru furnizarea la un nivel adecvat a serviciilor publice
Puterea economică destul de scăzută a localnicilor	
Rată scăzută de ocupare a forței de muncă	

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020*

Infrastructura de acces este improprie desfășurării unui turism eficient și de calitate	
Lipsa unei infrastructuri turistice adecvate și capabile să atragă resurse financiare din exploatarea turistică a localității (de exemplu, accesul în comună, exclusiv pe apă, al turiștilor)	
Ofertă semnificativ mai mare de produse importate, în defavoarea celor autohtone	Presiune bugetară ridicată pentru demararea de măsuri de susținere a produselor și producătorilor locali
Oportunități	
Oportunitatea accesării fondurilor europene nerambursabile în perioadă de programare 2021-2027, precum și a finanțării prin PNRR sau PNI „Anghel Saligny”	Creșterea gradului de atingere a obiectivelor instituționale
Posibilitatea stabilirii de consorții la nivel local sau județean pentru accesare Fonduri structurale	
Statutul comunei Crișan de membru al mai multor forme de asociere (asociere de dezvoltare intercomunitară, parteneriate etc.)	Consolidarea poziției Primăriei de promotor al dezvoltării socio-economice la nivel local cu impact pozitiv asupra veniturilor la bugetul local
Interes crescut pentru valorificarea resurselor existente în localitate	
Potențial piscicol și turistic ridicat (în special prin diversitatea tipurilor de turism ce pot fi practicate pe teritoriul comunei; creșterea numărului de locuri de primire turistic) bazat pe existența resurselor naturale valorificabile: peste, răchită , papură , stuf etc.)	Contribuie la creșterea veniturilor bugetului local, dar totodată, creează presiune asupra Primăriei Comunei Crișan pentru identificarea surselor de finanțare necesare valorificării prin noi investiții a potențialului existent

INFLUENȚA FACTORILOR SOCIALI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

FACTORI DE INFLUENȚĂ SOCIALI	Descrierea impactului pe care îl au pentru Primăria Comunei Crișan
Amenințări/Vulnerabilități/Riscuri	
Scăderea accentuată a populației ⁵¹ , migrarea populației spre zone mai dezvoltate din punct de	- Necesitatea modificării și adaptării sistematice a documentelor programatice în

⁵¹ Declinul demografic este semnalat și de Legea nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități, cu modificările și completările ulterioare. Comuna Crișan se încadrează în lista ce cuprinde comunele în care s-au produs scăderi accentuate de populație, de 30-50%, în perioada 1966-1998.

vedere economic, proces de îmbătrânire demografică și scăderea forței active de muncă	funcție de structura socială și de dinamica demografică (programe de sprijinire a familiilor, de atragere și formare/specializare a forței de muncă etc.) - Presiune bugetară ridicată pentru dezvoltarea și diversificarea serviciilor sociale, educaționale, de sănătate
Lipsa forței de muncă pregătite în domenii cerute de piața muncii	
Localitate izolată din punct de vedere al accesului și fără posibilități de tranzit în cursul iernii	
Deficiențe ale infrastructurii serviciilor de bază	
Creșterea riscului de abandon școlar	
Adâncirea fenomenului excluziunii sociale și a sărăciei	Necesitatea promovării unui program de acțiuni ample, culturale, târguri, ateliere meșteșugărești, gastronomice, sportive ș.a., cu largă participare a locuitorilor comunei
Interes scăzut al locuitorilor pentru actul cultural	
Lipsa locurilor de muncă	
Slaba valorificare a meșteșugurilor tradiționale	
Implicare scăzută a cetățenilor, mediului de afaceri și a partenerilor sociali în identificarea nevoilor lor reale și evaluarea serviciilor oferite acestora	Îmbunătățirea proceselor de implicare a cetățenilor în deciziile Primăriei, pentru o mai bună fundamentare a actelor administrative, în special a documentelor programatice
Oportunități	
Mediu social și cultural divers	Presiune pentru inovație culturală și pentru sprijinirea industriei creative, cu scopul satisfacerii cererii locale și consolidării identității locale
Conviețuirea pașnică a minorităților și procesul de aculturație în anumite domenii ale vieții tradiționale care a dat naștere unor sisteme culturale unice	
Creșterea nivelului de preocupare a populației pentru un stil de viață mai sănătos	Necesitatea susținerii de către Primărie a investițiilor necesare dezvoltării infrastructurii sanitare și de asistență socială (cu accent pe componenta de prevenție), de sport și pentru petrecerea timpului liber

INFLUENȚA FACTORILOR TEHNOLOGICI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

FACTORI DE INFLUENȚĂ TEHNOLOGICI	Descrierea impactului pe care îl au pentru Primăria Comunei Crișan
Amenințări/Vulnerabilități/Riscuri	
Costuri ridicate pentru tehnologie modernă și serviciile de specialitate aferente	Dificultăți pentru susținerea din bugetul local a costurilor pentru implementarea de noi tehnologii, echipamente și aplicații IT

Intensificarea atacurilor cibernetice asupra instituțiilor publice	- Blocarea fluxului informațional al instituției, cu generarea unor disfuncționalități în activitatea instituției - Necesitatea asigurării securității datelor
Oportunități	
Prioritizarea la nivelul UE a domeniului TIC	Diversificarea posibilităților de accesare a fondurilor nerambursabile pentru accelerarea procesului de digitalizare în cadrul instituției, precum și în alte domenii de interes: educație, sănătate, cultură ș.a.
Cererea în creștere de servicii digitale	- Necesitatea adaptării strategiilor / programelor/serviciilor furnizate în funcție de potențialul noilor tehnologii IT - Simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrației pentru cetățeni - Îmbunătățirea comunicării și apropierii Primăriei de cetățeni - Necesitatea implementării de noi sisteme și soluții digitale cu asigurarea interoperabilității și a creșterii securității cibernetice

INFLUENȚA FACTORILOR LEGISLATIVI ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

FACTORI DE INFLUENȚĂ LEGISLATIVI	Descrierea impactului pe care îl au pentru Primăria Comunei Crișan
Amenințări/Vulnerabilități/Riscuri	
Instabilitatea și complexitatea cadrului de reglementare	- Generarea unor bariere administrative în activitatea curentă a Primăriei și nevoia de continuare a procesului de debirocratizare - Dificultăți în exercitarea funcției de planificare strategică și a managementului operațional - Implementarea deficitară a unor proiecte gestionate de Primărie - Costuri administrative ridicate
Oportunități	
Legislația UE incidentă Obiectivelor de politică (OP) ale UE	

Descentralizarea procesului decizional al fondurilor structurale la nivel național pentru exercițiul financiar 2021-2027

Posibilitatea atragerii de fonduri europene necesare inițierii și implementării politicilor locale în sfera de competență a Primăriei

INFLUENȚA FACTORILOR DE MEDIU ASUPRA ACTIVITĂȚII PRIMĂRIEI COMUNEI CRIȘAN

FACTORI DE INFLUENȚĂ DE MEDIU	Descrierea impactului pe care îl au pentru Primăria Comunei Crișan
Amenințări/Vulnerabilități/Riscuri	
Riscul producerii unor fenomene naturale imprevizibile (în special inundații provocate atât de Dunăre, cât și din infiltrația apei freactice), mare parte dintre ele cauzate de fenomenul schimbărilor climatice	- Posibilitatea apariției unor blocaje în activitatea Primăriei, inclusiv pierdere de date - Presiune crescută asupra Primăriei pentru asigurarea investițiilor în domeniile afectate de schimbările climatice și/sau de catastrofele naturale - Necesitatea întăririi cooperării cu alte autorități implicate în gestionarea situațiilor de urgență - Necesitatea susținerii măsurilor pentru protecția populației, precum și pentru protejarea și monitorizarea evoluției ecosistemelor - Necesitatea actualizării permanente a documentelor programatice promovate de Primărie în acord cu normele legale în domeniu
Poluarea factorilor de mediu ⁵² și pericolul degradării florei și faunei, manifestate la nivel local	
Oportunități	
Prioritizarea la nivelul UE a domeniului mediu	Planificare riguroasă privind atragerea de fonduri nerambursabile pentru derularea unor programe de susținere a investițiilor dedicate mediului
Promovarea și cofinanțarea producerii energiei verzi la nivelul Uniunii Europene	Posibilitatea atragerii de fonduri nerambursabile și implicit creșterea capacității instituționale de derulare de investiții de eficientizare energetică și de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră
Orientarea consumului către produse sustenabile, cu emisii scăzute de GES	Necesitatea susținerii și promovării inițiativelor pentru stimularea producției și a marketingului de produse ecologice /sustenabile/ tradiționale

⁵² Un exemplu de poluare este cel generat de arderea combustibililor lichizi și solizi (biomasă) pentru furnizarea energiei termice necesare pentru încălzirea tuturor spațiilor construite din comuna Crișan.

Interes crescut pentru valorificarea turismului eco-sustenabil

Necesitatea elaborării de documente programatice sectoriale în domeniul turismului (strategie de turism) și în domenii conexe, cu atenție specială conservării biodiversității

Anexa 2. Planul Strategic Instituțional al UAT Comuna Crișan pentru perioada 2023-2025 (tabel sintetic)

Obiective, programe, rezultate	Unitate de măsură	Val. de ref. (an)	Țintă 2025	Obs.
Obiectiv strategic nr. 1 Creșterea competitivității și atractivității economice a comunei Crișan, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite				
Indicator de impact nr. 1.1: Numărul de persoane angajate	Nr.	CVR (2021)	Conform țintelor SIDU 2021-2027 al Comunei Crișan	Sursa: Direcția Județeană de Statistică (DJS) Tulcea
Indicator de impact nr. 1.2: Numărul de șomeri	Nr.	CVR (2021)	Conform țintelor SIDU 2021-2027 al Comunei Crișan	Sursa: DJS Tulcea
Indicator de impact nr. 1.3: Densitatea IMM-urilor	Nr. IMM-uri/1000 locuitori	CVR (2021)	Conform țintelor SIDU 2021-2027 al Comunei Crișan	Sursa: DJS Tulcea
Indicator de impact nr. 1.4: Populația rurală cu acces la servicii/infrastructură îmbunătățite	Nr.	CVR (2021)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

	Obiective, programe, rezultate	Unitate de măsură	Val. de ref. (an)	Țintă 2025	Obs.
	Indicator de impact nr. 1.5: Creșterea investițiilor publice în turism	Mii lei	CVR (2022)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Indicator de impact nr. 1.6: Creșterea numărului de turiști în localitate	Nr.	CVR (2022)	Conform PAL	Sursa: DJS Tulcea
	Program 1.1: Economie locală competitivă și sustenabilă				
	Rezultat 1.1.1.: Reducerea numărului de persoane aparținând grupurilor vulnerabile				
	Indicator de rezultat: Ponderea persoanelor care aparțin grupurilor vulnerabile și care depășesc situația de vulnerabilitate urmare a sprijinului primit în total persoane care aparțin grupurilor vulnerabile	Procent (%)	CVR (2022)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Rezultat 1.1.2.: Agenți economici și sociali susținuți prin sprijin financiar și non-financiar				
	Indicator de rezultat: Creșterea numărului de agenți economici și sociali susținuți	Procent (%)	CVR (2022)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Program 1.2: Acces la servicii publice și sociale, moderne, incluzive și sustenabile				
	Rezultat 1.2.1.: Investiții realizate în infrastructura serviciilor de bază și dezvoltare publică				
	Indicator de rezultat: Gradul de realizare a investițiilor în infrastructura serviciilor de bază și dezvoltare publică, programate în timpul implementării PSI	Procent (%)	CVR (2022)	100%	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Rezultat 1.2.2.: Îmbunătățirea vizibilității interne și internaționale a comunei Crișan				
	Indicator de rezultat: Creșterea aparițiilor în presa economică și de turism	Nr.	CVR (2023)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

	Obiective, programe, rezultate	Unitate de măsură	Val. de ref. (an)	Țintă 2025	Obs.
	Obiectiv strategic nr. Creșterea capacității administrative				
	Indicator de impact nr. 2.1: Nivelul încrederii cetățenilor în Primăria Comunei Crișan și acțiunile sale	Procent (%)	CVR (2023)	$\geq 120\% * CVR (2023)$	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Indicator de impact 2.2: Gradul de corelare dintre planificarea politicilor publice și elaborarea bugetului	Procent (%)	CVR (2023)	$\geq 80\%$	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Program 2.1: Management (de suport) organizațional				
	Rezultat 2.1.1.: Îmbunătățirea eficacității și eficienței activității instituționale				
	Indicator de rezultat: Gradul de implementare (anuală) al PALCL	Procent (%)	CVR (2024)	$\geq 80\%$	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Indicator de rezultat: Indicele de satisfacție al personalului	Procent (%)	CVR (2023)	$\geq 80\%$	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Indicator de rezultat: Procentul de creștere a resurselor extra-bugetare	Procent (%)	CVR (2023)	$\geq 5\% * CVR (2023)$	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
 Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

	Obiective, programe, rezultate	Unitate de măsură	Val. de ref.(an)	Țintă 2025	Obs.
	Obiectiv strategic nr. 3 Administrare responsabilă și sustenabilă a mediului natural și construit				
	Indicator de impact nr. 3.2.: Emisii de gaze cu efect de seră estimate	Echivalent tone de CO2/an	CVR (2023)	Conform PAL	Sursa: Primăria Comunei Crișan
	Program 3.1: Protejarea mediului și resurselor naturale				
	Rezultat 3.1.1.: Investiții noi și în curs pentru reducerea emisiilor GES, adaptarea la schimbările climatice și managementul riscurilor				
	Indicator de rezultat: Gradul de realizare a investițiilor, programate în timpul implementării PSI	Procent (%)	CVR (2023)	100%	Sursa: Primăria Comunei Crișan

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

